Чăвашлăхшăн – чун шайĕнче. Чун çӳревçĕсем несĕлĕмĕрсем пурăннă вырăнсенчен хавхаланса таврăнаççĕ ● 2 стр.

Анне, аппа та йăмăк, мăшăр… Эсир пуртан кил-çуртăм ăшă

ХЫПАР

1997 çулхи кăрлачăн 30-мĕшĕнче тухма пуçланă

Чăваш ХĔРАРĂМĔ

33 (851) №, 2014, çурла, 16

Хакĕ ирĕклĕ.

16+

Хаçата электрон адреспа та çыру çырма пултаратăр: zuwxeraram@mail.ru.

Шупашкарăн хаклă çыннисемпе хăнисем!

Сире Хула кунĕ ячĕпе чун-чĕререн саламлатăп!

Чăваш Енĕн тĕп хули çулран çул ӳсет, аталанать, çав вăхăтрах хăйне евĕрлĕхне упраса хăварма мехел çитерет. Паянхи Шупашкар – республика мухтавĕ, хăватлă индустри центрĕ, Раççейри чи хăтлă хуласенчен пĕри, пуян культурăллă, çирĕп йăла-йĕркеллĕ.

Хула çыннисен пурнăç шайне ӳстерме пулăшакан программăсем ăнăçлă пурнăçланаççĕ. Юлашки виçĕ çулта нумай хваттерлĕ çуртсен картишĕсенчен çурри ытла пайне, вĕсен таврашĕнчи çул-йĕре тĕпрен юсанă, виçĕ çултан аслăрах ачасем садике вырнаçма черет кĕтмеççĕ, транспорт инфратытăмĕ улшăнса лайăхланчĕ, çурт-йĕр строительстви хăвăртланчĕ. Социаллă пĕлтерĕшлĕ объектсем хута каяççĕ, çак шутра нумай функциллĕ, çичĕ пин вырăнлă Пăр керменĕ. Кунта çавăн пекех спорт тата культура мероприятийĕсене ирттерме, маунтинбайк, биатлон тата ухăран перес енĕпе Олимп чемпионĕсене хатĕрлекен центр йĕркелеме палăртнă.

Шупашкар çыннисем пĕтĕм çĕршыва тĕслĕх кăтартаççĕ: сывă пурнăç йĕркине тытса пыраççĕ, спортпа туслашаççĕ, пĕр-пĕрне сывлăха çирĕплетме хавхалантараççĕ. Ахальтен мар ĕнтĕ республикăн тĕп хулинче 2014 çулхи юпа уйăхĕн 9-11-мĕшĕсенче Пĕтĕм тĕнчери «Раççей – спорт çĕр-шывĕ» форум ирттерме палăртнă. Шупашкар çавăн пекех пĕтĕм тĕнчери ăмăртусене – çăмăл атлетика енĕпе Европăн команда чемпионатне тата хăвăрт утас енĕпе Тĕнче кубокне – ирттерме ирĕк çĕнсе илчĕ.

Тăван Шупашкара чунтан юратакансене тата унăн аталанăвне тӳпе хывакансене чĕререн тав тăватăп, çирĕп сывлăх, телей, ăнăçу, юрату сунатăп!

Чăваш Республикин Пуçлăхĕ
Михаил ИГНАТЬЕВ.

ÇАНТАЛĂК

	кăнтăрла	çĕрле
16.08	+ 28	+ 18
17.08	+ 23	+ 15
18.08	+ 23	+ 15
19.08	+ 25	+ 17
20.08	+ 23	+ 16
21.08	+ 24	+ 14
22.08	+ 26	+ 17

Раççее куçса килме ĕмĕр тăршшĕпех ĕмĕтленнĕ

Украинăран Чăваш Ене тарса килнисем хăйсен çĕрĕнче мĕншĕн вăрçă сиксе тухни пирки уççăн каласа параççĕ

Вăрçă нушине курма тивнисене Чăваш Ен те май пур таран пулăшать. Çурла уйăхĕн 7-мĕшĕ тĕлне Украинăран 601 çын çитнĕччĕ, иртнĕ вырсарни кун Симферопольтен МЧС самолечĕпе татах 112 граждана илсе килчĕç. Вĕсене пурне те вăхăтлăх пурăнмалли пунктсене вырнаçтарнă: 62 çынна «Чувашия-курорт» хăна çуртне, 50-шне хевтесĕр ачасемпе çул çитмен çамрăксен реабилитаци центрне. Квотăпа пирĕн пĕтĕмпе 390 çынна йышăнмалла. Федераци бюджедĕнчен пĕр çын пуçне талăкра 800 тенкĕ куçарма йышăннă. Ку укçа-тенкĕпе вăхăтлăх пунктсенчи тăкаксене саплаштарма усă кураççĕ. Кунсăр пуçне пирĕн республикăна кунсеренех хăй тĕллĕн килекенсем те йышлă, вĕсем тăванĕсем, пĕлĕшĕсем патĕнче хӳтлĕх тупаççĕ.

Офисран – хăна çурчĕ

Луганскран тарса килнĕ Ксения Иванкина 1,2 çулти ывăлĕпе пĕр уйăха яхăн Шупашкарта «Контур» предприятийĕнче йĕркеленĕ пунктра пурăнать. Ыран-паян мăшăрĕ те килсе çитмелле. Упăшкипе телефонпа калаçнă вăл, амăшĕн, ытти тăванĕн сассине вара тахçантанпа илтмен, çыхăнма май килмест-мĕн. Çывăх çыннисем çутăсăр, апат-çимĕççĕр нушаланни çинчен шухăшласан тӳрех куççуль тухать çамрăк хĕрарăмăн.

Кунта Ксения утă уйăхĕн 13-мĕшĕнче, çĕрле, пысăк йышпа пĕрле килсе çитнĕ. Ун чухне «Контур» 71 çынна йышăннăччĕ. Пӳлĕмсене вырăн таврашĕпе, ытти япалапа çийĕнчех тивĕçтернĕ. Кунне виçĕ хутчен вĕри апат çитереççĕ, медицина дежурствине йĕркеленĕ. Унта эпир те пулса куртăмăр, Украина çыннисем хăйсене мĕнле туйнипе кăсăклантăмăр.

Кашкăр та алла хăнă-хать.

Каларăш.

ЮН ШАЙĔНЧЕ

“Чăваш хĕрарăмĕн” тĕпелĕнче – Тĕрĕк халăхĕсен конгресĕн вице-президенчĕ, Чăваш çамрăкĕсен “Сăвар” пĕрлешĕвĕн хисеплĕ элтеперĕ Олег Цыпленков

Чун палăртнă çулпа

Çĕр-шывăмăрта пусланнă уссăнлăх тапхăрĕ пирĕн çамрăклăхпа кĕрлесе пĕр килчĕ те, асра нумай самант юлнă темелле. Вырăнти университетăн чăваш уйрăмĕнче вĕренекен яш-кĕрĕмпе хĕр-упраç пушшех хастарлăхпа палăратчĕ. Комсомолăн облаç комитечĕн идеологи пайне Патăрьел районĕнчи Кивĕ Катек ялĕнче çуралса ÿснĕ Олег Цыпленков ертсе пыратчĕ. Паян пулса иртекен нумай ĕç-хĕл шăпах çав тапхăрта тымар янă.

– Наци юхăмĕ шăпах эсĕ комсомол ертÿçисенчен пĕри пулнă çулсенче вăй илсе пычĕ...

– Çапла. Çамрăксем хастарлăхпа палăратчĕç ун чухне. Чăваш наци конгресĕпе алла-аллăн ĕçлеттĕмĕр. Чăваш çамрăкĕсен пĕрлĕхĕ “Сăвар” шăп конгреспа пĕр кун “çуралчĕ”. Ун чухне наци конгресĕ те хастарччĕ, хамăр та темĕн те ĕçленĕ.

– Халăхшăн, чăваш культуришĕн, чĕлхене сыхласа хăварассишĕн пурнăçланă пĕлтерĕшлĕ ĕçсене асăнма пултаратăн-и?

– Паллах. Сăмахран, çамрăксемпе митингсем йĕркелеттĕмĕр.

– Каçар та, тÿрех ыйту çуралать – мĕн тĕллевпе? Кама хÿтĕлесе?

– Чи малтанах – чăваш журналисчĕсене. Ун чухне, 1994-95 çулсенче, чăвашла тухакан пур хаçат-журнала пĕрлештерес ыйту тухса тăнăччĕ. Культура тытăмне республика хыснинчен укçа сахалтарах уйăрма палăртнăччĕ. Эпир митинг йĕркелеттĕмĕр. Самай хаяр лозунгсем çĕклеттĕмĕр. “Чăвашлăхшăн кĕрешекенсенчен” хăшĕ-пĕри вĕсене тытса тăма та хăратчĕ.

– Мĕн çырнă вара унта çавăн пекех?

– Сăмахран, наци политикине тытса пыма шикленекен Президента критиклесе “Çынсен – тимĕр, пирĕн – нимĕр” тесе çырни те пурччĕ.

– Чим-ха, ытла хăюллисене тÿрех вырăна лартаканччĕ...

– Пире те прокуратурăна пĕрре кăна мар чĕнтернĕ.

– Палăртнă çул-йĕртен эсĕ паян та пăрăнманнине кура пирĕн прокуратура та наци ыйтăвĕсем тĕлĕшпе тĕрĕс политика тытса пыни курăнать: чип-чиперех утса çÿретĕн, хупса хуман, персе пăрахман /тьфу-тьфу-тьфу/. Пĕлтерĕшлĕ тата урăх мĕнле ĕçпе мăнаçланма пултаратăн?

– Чечня вăрçине сивлесе мероприятисем йĕркелеттĕмĕр. Чăваш ачисене вĕренме ют çĕре ярассине те эпирех пуçарнă. Халăхăмăрăн Улăпĕн И.Яковлевăн çуралнă кунне те эпир сĕнничен малтан патшалăх шайĕнче уявламан.

– Пысăк ĕçсене пĕччен пурнăçлама çук.

– Çапла, хастарсем пĕр ушкăна чăмăртаннăччĕ ун чух. Ятранах калама пултаратăп: А.Хусанкай, Н.Лукианов, А.Леонтьев, Б.Чиндыков, И.Иванов, Г.Максимов, М.Арланов, Т.Ильина, И.Дмитриев, А.Тарасов, В.Туркай... Никама та манса хăварса кÿрентерес марччĕ... Алексей Петрович /“Хыпар” çемйин паянхи тĕп редакторĕ Леонтьев. – **Р.А.**/ сĕннипе чăваш çамрăкĕсем валли “Паянтан” хаçат кăларма пуçларăмăр.

– Нумайăшĕ халĕ иртнĕлĕхе çавăрнă ĕнтĕ. Çав шутра – “Паянтан” та. Шел, çак кăларăмăн ĕмĕрĕ вăрăм пулайман. Чăваш хаçат-журналĕ вара халĕ пур пĕр пĕр çемьере тухса тăрать. Çапах та чăваш хастарĕсем ку таранччен мĕн пурнăçлани йăлт манăçнă теме çук – султан çул вăй илсе, хăватланса, сарăлса кăна пыракан проект та çуратнă “Сăвар”. Çулсеренех йĕркелекен чун çÿрев çинчен тĕплĕнрех каласа кăтартха вулакана.

– Çапла, хастарăмăрсене пухса çула тухассине те эпир пуçартăмăр. Пĕррехинче çапла шухăша кайрăмăр – хамăрăн тымарсене мĕншĕн манăçа кăларатпăр-ха эпир? Мĕншĕн несĕлĕмĕрсем тахçан пурăннă вырăнсене çитсе курас мар? 1991 çулта çапла пĕрремĕш хут Пăлхара кайса курма шухăшларăмăр. Анчах та ăçта вăл – Пăлхар? Мĕнле çитмелле унта? Станислав Юхтар ÿнерçĕпе Сантăр Пикл скульптор пулса курнă иккен вăл тăрăхра. Вĕсен пулăшăвĕпе Нурлат патĕнчен çаврăнса çитрĕмĕр-çитрĕмĕрех палăртнă вырăна. 1993 çултанпа чăваш çамрăкĕсем кăна мар, ытти регионтан та хутшăнаççĕ çак мероприятисене – Самар, Сарă ту, Чĕмпĕр облаçĕсенчен, Мускавран, Тутарстанран, Пушкăртстанран... 4 автобуспа 3-4 кунлăха тухаттăмăр çула.

– Малтанхи çÿревсене журналистсем те хастар хутшăннă. Халĕ апла мар-им? Çула мĕнле кайса килни пирки телекуравра та, пичетре те вулама, илтме-курма çук.

– Малтанах, комсомолра ĕçленĕ май, транспорт енĕпе те, укçа-тенкĕ ыйтăвĕ те пулман. Организаци саланса кайсан спонсор пулăшăвĕпе усă кураттăмăр. Халĕ вĕсене тупма та хĕн. Йăлтах хамăр кĕсьерен тÿлесе çÿретпĕр. Сăмахран, кăçал кашни çынран 14000 тенкĕ пухрăмăр – транспорт тата ытти тăкака саплаштарма. Чăваш журналисчĕсен шалăвĕ пысăк марри – вăрттăнлăх мар. Çула чĕнетпĕр – пырасшăн мар. Тепĕр сăлтав та пур-ха – çакăн пек çула тухма чунпа та пиçсе çитмелле ахăр. Пĕр çулхине журналисткăна илсе кайнăччĕ пĕрле. Эпир чăвашлăхпа сыхăннă вырăнта кашни çулах юпа лартса хăваратпăр. Хайхи пыратпăр çапла юпа çĕклесе – 3-4 çухрăм утмалла. “Çакăн пек сĕнкĕлтетсе çÿресе йăлăхмарăр-и-ха?” – тет хайхи чиперкке. Ион шăйĕнче чĕнÿ пулмасан нимĕн те тăваймăн çав. Ман шухăшпа, кунта комментари те кирлĕ мар...

– Тÿрех ыйтас килсе кайрĕ-ха – çав юпасене лартса хăварнă вырăнсенче каярахпа пулса курнă-и? Кăларса пемеççĕ-и вĕсене вырăнтисем?

– Кун пек тĕслĕх Самар тăрăхĕнче кăна пулнăччĕ. Ытти çĕрте – çук, вĕсене кăларса пеме мар, пăхса, сăнаса пурăнаççĕ. Пÿлерте пултăмăр, Самар, Алтай тăрăхне, Дагестана çитрĕмĕр. Сăмах май, юлашкинче икĕ хутчен те юпа лартрăмăр. Кăçал Тобольск тăрăхĕнче пултăмăр. Кунта тахçан несĕлĕмĕрсем пурăнни пирки пĕр иккĕленÿ те çук – чăвашлăхпа çыхăннă нумай топоним сыхланса юлнă. “Чăваш тăвĕ” текен вырăн та пур. Тĕрĕссипе, Тобольск чăваш хулинчен пуçланса кайнă теме те юрать.

– Çакăн пек çÿревсем мĕн параççĕ çынсене?

– Чи малтан, паллах, хавхалану çуралать чунра. Унсăр пуçне, нумай ырă йăла йăл илчĕ вĕсенчен. Сăмахран, Тутарстан хастарĕсем халĕ Пÿлерте юпа патĕнче чăвашла ят йышăнас йĕркене пурнăçа кĕртнĕ. Çавăнтах вĕсем бард фестивалĕсене ирттереççĕ. Халĕ çакăн пек çÿревсем ыттисем те йĕркелеме пуçларĕç. Аван вĕтха ку. Çавăн пекех шăпах çакăн пек çÿревсенче сăвă-юрă нумай çуралать.

– Хита çаврăннă “Шупашкара кил” юрă та çаплах кун çути курнă тенине илтнĕччĕ...

– Çапла. 1998 çул. Эпир Туркменистана Тĕрĕк çамрăкĕсен VIII курултайне кайма тухнăччĕ. Çитес курултай ăçта ирттессине те çавăнтах татса памалла – ăна пирĕн патра ирттерес ыйту çĕкленĕччĕ /чăваш хастарĕсем палăртни пурнăçа кĕнĕ – Тĕрĕк çамрăкĕсен IX курултайĕ Шупашкарта иртнĕ. – **Р.А./.** Пирĕн йышра – Раиса Сарпи, Олег Кăйкăр, Светлана Асамат тата ыттисем. Шĕкĕр хуламăра тĕнче тĕрлĕ кĕтесĕнчен тăванăмăрсем килесси пирки сăмах хускалчĕ те – Раиса Васильевна хавхаланса кайрĕ, Шупашкара чĕнсе сăвă çырчĕ. Олег Кăйкăр ăна çавăнтах кĕвве хывре те “Шупашкара кил” юрă çуралчĕ. Çав чун çÿреври ăна тăршшĕпех юрларăмăр. Халĕ ку юрра пĕлмен çын çук та пулĕ. Чăвашла каласманнисем те “Шупашкара кил” тесе ĕнерленине пĕрре кăна мар илтме тÿр килнĕ.

– Эпĕ ятарласах “çул çÿрев”, “çÿрев” сăмахсемпе усă куртăм. Эсир вара хăвăр çакна “чун çÿрев” сăмахпа палăртатăр? Мĕне пĕлтерет вăл?

– Çакнах, çул çÿренинех, анчах та – чун шайĕнче. Эпир тинĕс хĕррине кайса пиçĕхсе выртассишĕн çула тухмастпăр вĕт. Чун чĕнет пире çула. Юн шайĕнче ĕмĕрсен хушши упранса юлнă чĕнÿ ку. Çăмăллăн çуралмарĕ-ха ку сăмах. Çул çÿрев, пуç çапма кайни /паломничество/... Нихăшĕ те çырлахтармарĕ. Светлана Асамат сĕннĕ “чун çÿрев” пурин кăмăлне те кайрĕ. Унта хутшăнакансем халĕ “чунташ” пулса тăраççĕ. Чăваш ятне илессине те ритуала çавăртăмăр. Чи малтан мана ят хучĕç. 1993 çулта пулчĕ ку, шур сухалсем пуçтарăнса “Хĕвел хапхи” витĕр кăларчĕç, Ультияр ят пачĕç. Василий Дворников халĕ Имет ятпа çÿрет, Олег Мустаев – Кăвар, Леонид Князев – Кашкăр, Константин Малышев – Упа, Алексей Наумов – Арăслан...

“Сăвар” телекурав кăларăмĕсене Интернетра вырнаçтарса пыратпăр. Чăваш ятне çак мелпе те тĕнче умне кăларни начар мар тесе шухăшлатăп.

– Халăх пуласлăхĕшĕн общество шайĕнчи организацисем кăна тăрăшасси вĕçне тăрса юлас мар капла. Официаллă влаçпа нимĕнле çыхăну та çук-им?

– Йăпăлтатса каламастăп, юлашки вăхăтра пирĕн çине ăшă куçпа пăхма тытăнни уççăнах сисĕнет. Культура тилхепине Вадим Ефимов тытнăранпа лару-тăру палăрмаллах улшăнчĕ. Чăн та, укçа-тенкĕ енчен иртĕхтермеççĕ “Сăвара”, пире ку, тĕрĕссипе, кирлĕ те мар. Патшалăх пулăшăвĕсĕр те пурăнма пулать. Чи кирли, паян ЧР Культура министерстви пире ыйтусене патшалăх шайĕнче татса пама пулăшать.

– Йăлт лайăх сирĕн, пĕтĕмпех кал-кал пырать. Чăнласах пĕр йывăрлăх та çук-и е хăв çапла сахаллипех çырлахма пĕлекен çын-и эсĕ?

– Кăштах пулăшу пăсмасть-ха та ĕнтĕ пире те... Калăпăр, ЧНК турти хушшине урăх çынсем тăнă хыççăн çак чун çÿревсене каллех пĕрле ирттерме пуçларăмăр. Организаци ыйтăвĕсем тухса тăраççĕ – килен-каяна хваттерте йышăнаймастăн вĕт. Анчах та шел, чăвашлăх ыйтăвĕсемпе ĕçлемелли конгресăн пысăк çуртĕнче пире валли пĕр пÿлĕм те тупăнмарĕ. “Пирĕн хамăрăн ушкăн пур – “Хастар”, – сирчĕç пире çак ыйтупа пырсан. Тепĕр тĕслĕх. ЧНК Аслă пухăвĕ иртрĕ пĕлтĕр. “Сăвара” унта 1 вырăн панă, “Хастара” – 2. Чăвашлăх идейисемпе çанă тавăрса ĕçлекен тепĕр ушкăн пур пирĕн çамрăксен – “Хавал”. Тĕрĕссипе, асăннă çак висĕ ушкăнран чи маттуррисем вĕсем, авангард тесе те калăттăм. Тĕлĕнмелле те, вĕсем валли пĕр вырăн та уйăрман. Паян, чĕлхемĕр, апла – халăхăмăр, çĕр çинчен пачах та çухалас хăрушлăх тухса тăнă вăхăтра, “пирĕннисем” тата “пирĕн маррисем” çине пайлама кирлех-ши?

– Хăвăрăн пÿлĕм çук терĕр. Апла тăк ăçтан шыраса тупмалла сире? Калăпăр, çитес çул татах та çула тухас текен йышлă пулĕ... Чи тутлине вĕçне хăвартăмăр – ăçталла чĕнет-ха чун çитес çул?

– Азербайджана кайма палăртнă. Пире, каларăм ĕнтĕ, Интернетра тупма пулать – “Сăвар ТВ”. Унсăр пуçне “Одноклассники” социаллă сетьре “Сăвар. Чун çÿрев” ушкăн пур. Чăваш наци конгресĕ пирĕн пирки информаци пама пултарать. Халĕ вара “Чăваш хĕрарăмĕ” те пире çухатса ямасть пулĕ тетпĕр ĕнтĕ. Кăçал ЧНКпа пĕрле йĕркеленĕ чун çÿреве – несĕлĕмĕрсем йĕр хăварнă вырăнсене – 38 çын çитсе курма тĕв турĕ. 11 кунра 8250 çухрăма парăнтартăмăр. Чун çÿреври пулнисем каллех киле чăвашла ятсемпе, чун тулли кăмăл-туйăмпа таврăнчĕç. Çакă вĕсене тăван чăвашлăхшăн татах та хавхаланса ĕçлеме пулăшасса шанас килет. Халăхсен хушшине “Сăвар” хывакан кĕпер çирĕпленсе кăна пытăр.

– Çапла пултăр!

Рита АРТИ калаçнă.

САМАХ ПАРĂР-ХА

Шкула кайма хатĕр-и?

Марина ТУМАЛАНОВА

Çуллахи каникул хыçа юлса пырать. Кĕçех çĕнĕ вĕренӳ çулĕ пуçланĕ. Унччен, паллах, ачапăчана шкула хатĕрлесе çитермелле. Сумкăпа пушмак, канцеляри таварĕсем çинче чарăнса тăмăп – вĕсене кирек хăш вăхăтра илме пулать.

2013 çулта Раççей Президенчĕ Владимир Путин шкул çи-пуçне çĕнĕрен тавăрма сĕнчĕ. РФ Вĕренӳпе наука министерстви çийĕнчех регионсемпе çыхăнчĕ, çĕнĕлĕх кĕртес тĕлĕшпе документсем хатĕрлерĕ.

XXI ĕмĕрте малтанхи шкул çи-пуçĕшĕн тунсăхласа калаçни килĕшӳллех мар. Вăхăт улшăннăçемĕн çĕнĕ йышши тумтир ытларах илĕртме пуçлать.

Халĕ шкул çи-пуçĕ – ашшĕ-амăшĕн пухăвĕнче çĕклекен чи пĕлтерĕшлĕ ыйтусенчен пĕри. Çавна май çĕвĕ фабрикисем курав йĕркелеççĕ – килĕшекеннине суйла çеç. Ун чухне, паллах, кашнин шухăшне тĕпе хурса пĕтĕмлетме тивет.

Çĕвĕ фабрикисем шкулпа килĕшӳ тăвасси йăлара. Апла тăк тумтире йӳнĕрех хакпа туянма май пур. "Эпир шкул çи-пуçĕ илесшĕнччĕ, анчах малтан саккас памалла, укçа хăвармалла-мĕн", – ăнлантарать пĕрремĕш класа кайма хатĕрленекен арçын ачан амăшĕ. Юрать-ха япалана вăхăтра çĕлеттернĕ вĕсем. Юлашки куна хăварсан çи-пуç тупса илесси иккĕленӳллĕ. Пĕлтĕр, сăмахран, çакнашкал тĕслĕхсем пулнă.

Эпир те, хĕрĕмĕн юлташĕн çемйипе пĕрле, çĕвĕ фабрикин лавккине шкул тумтирĕ туянма кайрăмăр. Хула тепĕр вĕçне çитме лекрĕ. Пире валли сарафанпа пиншак çĕлесе çакнăччĕ, анчах пĕрле çула тухнисем хатĕр-хĕтĕр туянмасăрах каялла таврăнчĕç. Пĕчĕкрех виçеллĕ япаласене сутлăха кăларайман. Вĕсемпе каярах çыхăнма, лару-тăрупа паллаштарсах тăма шантарчĕç.

Вĕренӳ çулĕ вĕçленичченех пĕр сарафанпа çӳреймĕн. Хĕр ачана улăштарса тăхăнма юбка та, шăлавар та кирлĕ. Лавккана темиçе хут кайиччен ашшĕ-амăшĕ, паллах, тӳрех йăлт туянасшăн. Анчах сутуçăсем пирĕн кăмăла тивĕçтерееймерĕç – эпир ыйтакан юбкăпа шăлавара авăн уйăхĕнче çеç çĕлеме пуçлĕç.

Йӳнĕ япала йӳнеçтерет теççĕ. Çакна ашшĕ-амăшĕ лайăх ăнланать. Çавăнпах халĕ чи йӳнĕ япала шыракан сахал. Пахалăхсăр пусмаран çĕленĕ хатĕр çийĕнчех юрăхсăра тухни паллă. Пĕлтĕр шкул ачисен ашшĕ-амăшĕ кăмăлсăр калаçни хăлхана кĕнĕччĕ. Темиçе хут çунă хыççăнах туртăнса пĕтнĕ е тĕсĕ тухнă япалана камăн тăхăнас килтĕр? Эпир те, ачасене 1-мĕш класа яма хатĕрлекенсем, ыттисен шухăш-кăмăлне шута илтĕмĕр. Хĕрĕм валли сарафан, пиншак, жилетпа галстук 2740 тенкĕпе туянма май килчĕ. Килĕшекен шурă кĕпен хакĕ лавккара 850-1000 тенкĕ. Тивĕçтерет ку.

Унсăр пуçне ачасене физкультура урокĕ валли пахалăхлă спорт тумтирĕ илсе парас килет. Китайра çĕленине те суйлама пулать, паллах – вăл чылай йӳнĕрех. Анчах эпир лайăхраххине куç хыврăмăр. 800 тенкĕллине илсе пĕтернĕ. "Тивĕçлĕ канури пĕр арçын мăнукĕсем валли тӳрех 4 костюм туянчĕ. Ыттисем те икшер-виçшер илчĕç", – ăнлантарать сутуçă. Эпир тепĕр хут тавар илсе килессе кĕтрĕмĕр. Ку хутĕнче 800 тенкĕлли складра та юлман иккен. Килен-каян 1400 тенкĕллĕ спорт костюмне тăхăнса пăхать. Ăна та хăвăртах илсе пĕтересси куç кĕрет.

Шкул çи-пуçне пĕрешкеллетме палăртни аслă классенче вĕренекенсене нумай калаçтарчĕ. Вĕсен хăйсене килĕшекен тумтир тăхăнас килет-мĕн. Çапах аслисем те çирĕплетнĕ йĕркене пăхăнма пуçлани савăнтарать. Ахальтен мар психологсем шкула ула-чăла тăхăнса килни вĕренӳре ĕлкĕрсе пыма чăрмантарать теççĕ.

Кашни класс пĕрешкел тумтир суйланине палăртрăм. Çи-пуç тăрăхах уйăрса илме пулать ачасене. Тен, малашне класăн мар, шкулăн пĕр фабрикăпа çыхăнмалла. Пурте пĕр пек тумланни килĕшӳллĕ курăнĕ.

Пĕтĕм тĕнче Шупашкар çине пăхĕ

Юпа уйăхĕн 9-11-мĕшĕсенче Чăваш Енре "Раççей – спорт çĕр-шывĕ" V Пĕтĕм тĕнчери спорт форумĕ иртмелле. Вăл уçăлнă кунах РФ Президенчĕн çумĕнчи физкультура тата спорт Канашĕн ларăвĕ ĕçлĕ. Унта 2016-2020 çулсенче физкультурăпа спортăн пурлăх никĕсне аталантарасси, Раççейре иртекен официаллă спорт мероприятисене çĕнĕлле йĕркелесси тавра калаçĕç. Ятарлă хушăва РФ Президенчĕ Владимир Путин ЧР Пуçлăхĕпе Михаил Игнатьевпа тĕл пулса калаçнă хыççăн çак кунсенче алă пуснă.

Пĕтĕм тĕнче асăннă форумĕ 2009 çултанпа Раççей Президенчĕн указĕпе килĕшӳллĕн иртет, тĕллевĕ – спорт енĕпе ытти çĕр-шыв халăхĕпе хутшăну йĕркелесси, сывă пурнăç йĕркине сарасси. Пĕрремĕш форум Хусанта иртнĕ, ун хыççăн – Мускавра, Саранскра, Якутскра. 2012 çултанпа мероприятие икĕ çулта пĕрре йĕркелеççĕ.

Асăннă форум пирки спортпа çыхăннă çынсен шухăш-кăмăлне пĕлес килчĕ.

Владимир ГРИГОРЬЕВ, ЧР тава тивĕçлĕ тренерĕ, Красноармейски районĕнчи ирĕклĕ майпа кĕрешекенсен "Вольник" спорт клубĕн ертӳçи:

– Сумлă та пысăк шайри форума Чăваш Енре ирттерме палăртни Раççей Правительстви пире шаннине, пирĕн регионта физкультурăпа спорт ĕç-хĕлне лайăх хак панине пĕлтерет тесе шухăшлатăп. Вăл спортăн малашлăхри аталану çул-йĕрне уçăмлатать. Спортпа туслă кашни çынна хавхалантарĕ вăл.

Ял ачисемпе ĕçлеме тивнĕрен кунти условисем хуларисенчен уйрăлса тăнине асăрхатăп. Транспорт ыйтăвĕ те çивĕч. Райцентртан ачан киле мĕнле таврăнмалла сăмахран? Пулас ăрăва тĕрекленсе çитĕнмелĕх майсем çителĕклĕ халĕ. Эпĕ хам та кашни ире зарядкăран пуçлатăп, бассейна çӳретĕп. Атăл кӳлмекĕн хĕррине "çăлтăрпа" пĕрле хускану тума та тухнăччĕ. Çавнашкал акцисене ырлатăп кăна.

Елена КАССИРОВА, полиатлон енĕпе спорт мастерĕ:

– "Раççей – спорт çĕр-шывĕ" V Пĕтĕм тĕнчери спорт форумĕ – пирĕн республикăшăн çав тери пĕлтерĕшлĕ пулăм. Унта ятлă-сумлă паллă спортсменсем хутшăнĕç, çĕр чăмăрĕ çинчи спортпа кăсăкланакан кашни çын Шупашкар çине пăхĕ ун чух. Пĕр шухăшлă çынсем пуçтарăнни аталанăва витĕм кӳретех.

Спортăн тĕрлĕ тĕсĕ пирĕн республикăра лайăх аталаннă. Сывă пурнăç йĕркине тытса пыракансем валли спорт керменĕсем, фитнес-клубсем ĕçлеççĕ.

Майя КОСТИНА, парашют спорчĕ енĕпе 5 хутчен тĕнче чемпионки:

– Маншăн çав тери кăмăллă хыпар. Апла тăк пирĕн республика çак форума ирттерме тивĕçлĕ. Çакнашкал мероприяти малалла аталанма хистет. Сăмахран, эпĕ СССР тава тивĕçлĕ спорт мастерĕн ятне малтисен йышĕнче çĕнсе илни ыттисемшĕн тĕслĕх пулчĕ. Кайран хамăр тăрăхри ытти спортсмен та лайăх кăтартусемпе палăрма пуçларĕ.

Аслă ӳсĕмри спортсменсене те манăçа кăларас марччĕ. Тĕрлĕ мероприятие чĕнĕр çеç – самантрах çитĕпĕр. Эпĕ юлашки хутчен 2012 çулта парашют спорчĕ енĕпе Çурçĕр Осетире, Абхазире иртнĕ ăмăртусене хутшăннăччĕ. Аслă ӳсĕмри спортсменсен рекордне çĕнетнĕччĕ.

Алина ИВАНОВА, çăмăл атлетика енĕпе тĕнче чемпионки:

– Пирĕн республикăшăн ку – пысăк чыс. Унччен хатĕрленме вăхăт пур-ха. Хăнасене сумлă кĕтсе илĕпĕр. Ку форум спорт историне кĕрсе юлĕ.

ЯЛ ТĂРĂХĔСЕНЧЕ

Çул сараççĕ нимелле

Шураççемшĕн çул-йĕр ыйтăвĕ яланах çивĕччисенчен пĕри пулнă. Иртнĕ ĕмĕрĕн 90-мĕш çулĕсенче пушшех йывăрччĕ лару-тăру. Вăйлă çумăр хыççăн машинăсем пылчăка кĕре-кĕре ларатчĕç. Кустăрмасем хăварнă тарăн йĕр çула аркатсах пĕтеретчĕ.

1993 çулта Шураçăн Çĕнĕ урамри анкартисем хыçĕнче Элĕк-Ураскилт çула хута ячĕç. Каярахпа ял урамне те асфальт çитрĕ.

Кăçалхи утă уйăхĕн 31-мĕшĕ ял çыннисемшĕн чăн-чăн уява çаврăнчĕ – тата тепĕр çур çухрăм хытă çул сарăлчĕ. Паянхи кун тĕлне Шураçра транспорт 65 единици: тиев турттармалли 8 автомобиль, 5 трактор, 37 мотоблок, 4 скутер, 4 мотоциклпа мопед. Вĕсене куллен тухса çӳремешкĕн такăр çул мĕнешкел паха!

Çул сарас ĕçе Шураççем нимелле йĕркелерĕç. Килĕрен 1000-шер тенкĕ укçа пуçтарчĕç.

Ниме йĕркине пăрахăçа кăларман-ха пирĕн тăрăхра – ял халăхĕ пухнă укçапа çăва пӳрчĕн тăррине профнастил витрĕç. Çуртне иртнĕ хĕлле çак мелпех çĕкленĕччĕ.

Хăйăр, вак чул турттарса сарас ĕçре Владислав Максимов тракторист, ял çыннисем Владимир Иванов, Борис Алексеев, Сергей Петров, Алексей Николаев, Анатолий Лаврентьев хастар тăрăшрĕç.

Утă уйăхĕн вĕçĕ пушшех хĕрӳ килчĕ. Ĕç кунĕпех вĕрерĕ. Яла 4 самосвал 250 тонна асфальт ванчăкĕ турттарчĕ, пушатрĕ. 34 çын, ытларахăшĕ – Симĕс урамра пурăнакансем, нимене тухрĕ. 79-ти Алексей Фадеев та ĕçрен пăрăнса юлмарĕ. Ватă çын ăс пани тем пекех паха. Александр Ефремов Элĕкрен ятарласах килчĕ, Шупашкартан яла çитнĕ Константиновсем, Лаврентьевсем шкул ӳсĕмĕнчи ачисемпе пĕрле тухрĕç.

Ĕçе вĕçленĕ хыççăн, каç кӳлĕм, пĕрле пухăнса савăнчĕç. Тавăт ял тăрăх администрацийĕн пуçлăхĕ Анатолий Васильев асфальт сарас ĕçе хутшăннă организацисен ертӳçине Сергей Лаврентьева, Виталий Борисова, вăй-халне шеллемен пур халăха тав турĕ.

Çул сарас тăкаксене саплаштарма ял çыннисене Тавăт ял тăрăхĕн администрацийĕ, "Элĕк" МСО пулăшнă. Мĕнешкел лайăх асфальт çулпа çуран утма та, техникăпа чупма та!

Владимир ЕГОРОВ.
Элĕк районĕ.

Ĕçе илетпĕр

"Хыпар" Издательство çурчĕ **ЭВМ калăплав операторне** ĕçе илмешкĕн конкурс ирттерет. Унта **Adobe InDesign, Page Maker, Photoshop, Corel Draw** программăсемпе ĕçлеме ăста, чăвашла лайăх пĕлекен çынсем хутшăнма пултараççĕ.

Документсене çак адреспа йышăнаççĕ: Шупашкар, И.Яковлев проспекчĕ, 13, 3-мĕш хут, 312-мĕш пӳлĕм. **Ыйтса пĕлмелли телефонсем: 56-00-67, 62-08-62.**

ХӲТЛĔХ

Раççее куçса килме ĕмĕр тăршшĕпех ĕмĕтленнĕ

/Вĕçĕ. Пуçламăшĕ 1-мĕш стр./.

Агрохолдинг бригадирĕ Светлана Исаева иккĕмĕш уйăх Украина çыннисен ыйтăвĕсемпе ĕçлет. Вăл каланă тăрăх – паянхи кун тĕлне кунта 65 çын пурăнать, вăл шутра – 23 ача, 24 хĕрарăм, 18 арçын. Шкул ӳсĕмĕнчисем – 11-ĕн, халĕ вĕсем «Солнышко» лагерьте канаççĕ, сывлăха çирĕплетеççĕ. Çулталăка çитменнисем – 3-ĕн, ыттисем – ача сачĕн ӳсĕмĕнчисем. 15 çын официаллă майпа ĕçе вырнаçма ĕлкĕрнĕ: 13-ĕн «Юрма» агрохолдингăн фермине, 2-ĕн чăлхапа пир-авăр фабрикине. Çавăн пекех строительство комбинатĕнче вăй хуракан та пур.

Вăхăтлăх пункта хăтлăлăхпа май пур таран тивĕçтерме тăрăшнă: кĕпе-йĕм çумалли 4 автомат-машина, душ 12 кабини ĕçлет. Виççĕмĕш хутра ачасене вылямалли, аталанмалли пӳлĕмсем уçнă. Шупашкарти 136-мĕш ача сачĕн, «Аталану» психологи центрĕн ĕçченĕсем пĕчĕккисен канăвне йĕркелеççĕ. Анна Александрова воспитатель, Татьяна Вершинина музыка ертӳçи, Светлана Михайлова педагог-психолог, воспитатель пулăшуçи Алена Елкина, Елена Лакотош психолог шăпах ирхи занятисене вĕçленĕччĕ. «Пĕчĕккисем çынпа лайăх хутшăнаççĕ, ютшăнмаççĕ. Кăшт аслăраххисемпе лару-тăру йывăртарах: вăрçă кашнин чунĕнче суран хăварнă-çке», – палăртаççĕ специалистсем. Вылямалли теттесемпе, ӳкермелли-çырмалли хатĕрсемпе ЧР Сывлăх сыхлав, Вĕренӳ министерствисем тивĕçтернĕ. Ахаль çынсем те чылай пулăшнă. Халĕ те килсех тăраççĕ вĕсем. Тумтир те, вăйă хатĕрĕсем те илсе килеççĕ.

Ачасене çывăхри 58-мĕш шкула, 168-мĕш ача садне вырнаçтарма май килнĕ. Хулара хваттер тара илсе пурăнас ĕмĕтлисем те пур. Латко çемйине Шупашкарти тасалăх, кунти сывлăш питĕ килĕшнĕ. Çавăншăнах кунта яланлăхах юлма хатĕр вĕсем. Пурте тенĕ пекех хула илемне мухтарĕç.

Малтанхи кунсенче «Контурта» арçынсем сахаланччĕ, çĕршыври çар положенине кура тухса кайма ирĕк паман. Халĕ вĕсем те арăмĕсем, ачи-пăчи патне килеççĕ.

«Телекурав йăлтах кăтартаймĕ»

«Украинăри тискерлĕхе хăйсен куçĕпе курма тӳр килнисенчен мĕн кăна илтмерĕм пулĕ? Телекуравпа журналистсем чăнлăха кăтартма тăрăшаççĕ-ха, анчах вĕсем пур çĕре те çитеймеççĕ-çке. Арçынсенчен пĕри персе пăрахнă çынсене пĕр çĕре купаланине, çиелтен йывăç туратти-семпе витсе хунине асăрханă. Тарса каякансен автобусне пени çинчен каласа кăтартрĕç хĕрарăмсем. Алексей Мишин хăйĕн бизнесне, выльăх-чĕрлĕхне пăрахсах кунта килнĕ. Ăна питренех тупăпа тĕлленĕ-мĕн. «Хускалмасăр пĕр вырăнта тăнине пула кăна чĕрĕ юлтăм», – шухăшлать арçын. Ĕçлеме хăнăхнăскер, кун-та килсен те пĕр кун та ахаль лармарĕ, кайăк-кĕшĕк фабрикине вырнаçрĕ. Тыткăнра асапланнă арçын та пур пирĕн патра. Унăн суранĕсем халĕ кăна пирчеме тытăнчĕç», – чуна çӳçентерчĕç Светлана Исаева сăмахĕсем.

● СПЕЦИАЛИСТСЕМ АЧАСЕН КАНĂВНЕ ЙĔРКЕЛЕÇÇĔ.

Картишĕнче 4-5-сенчи хĕр пĕрчи чупса çӳретчĕ... Вĕлтĕр-вĕлтĕр кĕпеллĕскер, илемлĕскер. Юрать-ха, çут çанталăк пĕчĕк ача ăстăнне манăçмалла тунă. Унсăрăн вăрçă унăн чунне ĕмĕрлĕхех амантĕччĕ. Кунта, мирлĕ тӳпе айĕнче, савăнса çитĕнĕ вăл.

Казаксем патĕнче

Чăваш Енри казаксен общини те Украинăран тарса килнисене пулăшассинчен аякра юлман. Андрей Беликов атаман 30-а яхăн çынна хăйĕн хӳттине илнĕ. Çывăх вăхăтра тепĕр 7 çемье çитмелле. Казачество представителĕсем Украинăпа Раççей чиккинчен инçех мар вырнаçнă лагере икĕ хутчен те çитнĕ, нушаллисене хăйсемпе пĕрле илсе килнĕ.

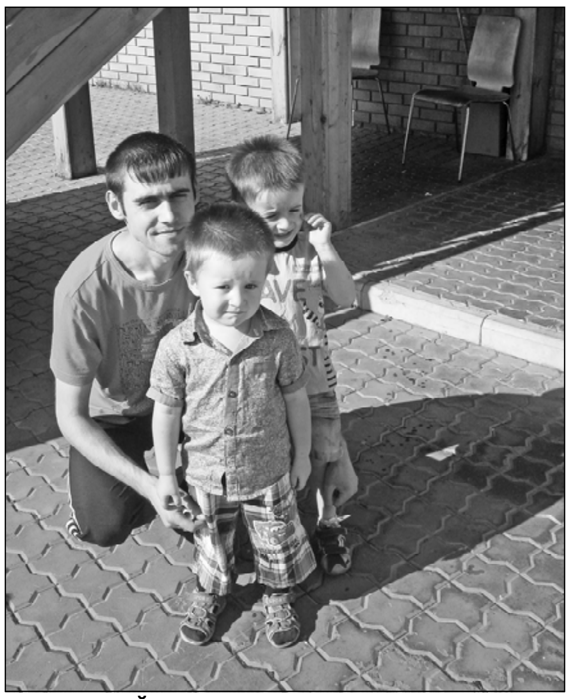
● НИМЧЕНКĂСЕМ.

Шупашкар районĕнчи «Заимка» кану базине иртнĕ юн кун Александрпа Вика Нимченкăсем 3 тата 2 çулсенчи ывăлĕсемпе килсе çитрĕç. Вĕсем – Донецк облаçĕнчи Макеевкăран. Амăшĕ ачисемпе уйăх каяллах Мускава тăванĕсем патне тухса кайнă. Саша каярах çула тухнă. «Çĕртмен 21-мĕшĕнче пуйăса лармалли билет туяннăччĕ. Анчах çав кун вокзал патне те пыраймарăмăр, пеме тытăнчĕç... Каярахпа билетшăн укçана каялла тавăрса пама ыйтрăмăр. «Сирĕн пуйăс кайнă, эсир мĕншĕн ларман?» – терĕç. Украинăран Харьков урлă килме тиврĕ. Мускав облаçĕ пире тарса килнисем евĕр йышăнасшăн пулмарĕ. Рязане кайма сĕнчĕç. Унта та çăмăллăхсем çук-мĕн. Каллех Мускава çул тытрăмăр. Тăвансем Чăваш Ен пирки пĕлтерчĕç. Çапла кунта çитрĕмĕр...» – каласа кăтартрĕ Александр Нимченко. Вăрăм çултан ывăннăскерсене ирхи апата лартрĕç, сĕлĕ пăтти, чăх какайĕ пурччĕ сĕтел çинче. Арçын ачасем йĕрмĕшме тытăнчĕç, Вика та хăйне япăх туятчĕ, сахал калаçрĕ. «Канăр, çывăрăр, пӳлĕмре сире мĕн кирли йăлтах пур», – кану базин ĕçченĕсем ăш пиллĕн калаçрĕç Украина çыннисемпе.

Ольăпа Андрей Головянкăсем Луганск облаçĕнчи Çурçĕр Донецк хулинчен хăй тĕллĕн килнĕ. Çамрăк мăшăра «Заимкăра» ĕçпе тивĕçтернĕ. Ольга – ĕç сыхлавĕн инженерĕ, Андрей – мунча хутакан. Казаксен атаманĕ вĕсене Çĕнĕ Шупашкарта хваттер тара илме те пулăшнă. Пĕлтĕр Головянкăсем Атăл тăрăх пăрахутпа ишнĕ. Шупашкар ытти хуларан ытларах килĕшнĕ вĕсене, çавăнпа тăван çĕршывĕнче ахăр самана пуçлансан кунта килмешкĕн тĕв тунă. Паянхи кун Çурçĕр Донецк çыннисене çутăсăр, шывсăр, апат-çимĕçсĕр нушалантараççĕ. Кĕçвĕç ача амăшĕ пулма хатĕрленекен аппăшĕпе, тивĕçлĕ кану ӳсĕмне çывхаракан ашшĕ-амăшĕпе çыхăнма та тӳр килкелет-мĕн. Мăшăр пирĕн республикăра вăхăтлăх хӳтлĕх илекенĕн статусне тивĕçнĕ, патшалăх кӳрекен çăмăллăхпа усă курмашкăн черете тăнă, кайран Раççей гражданинĕ пуласшăн. «Вăрçă чарăнсан та каялла таврăнма шухăшламастпăр, экономика арканнă çĕршывра пире нимĕн ырри те кĕтмест, çавăнпа та кунтах тымар ярасшăн. Пурнăç майлашăнсан тин ача çуратасси çинчен шухăшлатпăр. Шăпа ырă çынсемпе кăна тĕл пултарчĕ кунта. Коллективри хĕрсем çи-пуç та тупса килчĕç, лайăх хутшăнаççĕ. Малашне те çаплах пуласса шанатăп», – палăртать Ольга. Упăшкипе иккĕшĕ те вĕсем аслă пĕлӳ илнĕ, экономистра, тĕп бухгалтерта ĕçленĕ.

Фермăра

Андрей Беликовăн Шăмăш ялĕнчи хушма хуçалăх ферминче Донецк облаçĕнчи Краматорск хулинчен тарса килнĕ Бондаренкăсен çемйи пурăнать. Вĕсем – çиччĕн: пенси ӳсĕмĕнчи ашшĕ-амăшĕ, ывăлĕпе кинĕ, вĕсен 3 ачи. «Çакăнта килсе эпир вилĕмрен çăлăнтăмăр», – каласа кăтартать Нина Владимировна. Ростов облаçĕнче йышлă çак çемье 3 эрне пурăннă. Александр Николаевичăн ахаль те хавшак чĕри вăрçă нушине пула татах «чăхăмлама» тытăннă, ăна госпитале ăсатнă.

«Пăтăрмах йăлтах Майданран пуçланчĕ... Кайран вырăсла калакан çынсен прависене хĕсĕрлеме тытăнчĕç. Ку кăна мар, Украина влаçĕ Донбаса сутрĕ. Пирĕн çĕрсене Америкăна 50 çуллăха тара памашкăн килĕшӳ тунă. Славянск, Краматорск тăрăхĕ сланец газĕпе пуян. Çавăнпа та кунта пурăнакан халăха çĕр питĕнчен тасатасшăн. Геноцид-и ку е фашизм-и? Хăйĕн халăхне тĕп тăвакансене мĕнле сăмахпа ятламалла тата? Краматорскра лавккасене çаратрĕç... Мирлĕ халăха пеме тытăнчĕç, инфраструктурăна аркатрĕç... Эпир текех унта юлма пултараймарăмăр. Ватса-çĕмĕрсе пĕтернĕ хулара ачасене епле ӳстермелле-ха? Шкул та, садик те юлмарĕ», – чун ыратăвне пайларĕç Бондаренкăсем. Çемье социаллă нимĕнле пособи те, пенси те илеймест, вĕсене тарса килекенĕн статусне паман. Хальлĕхе çемье ырă çынсем пулăшнипе кăна пурăнать. Телее, унашкаллисем Шăмăшра та сахал мар.

Нумай ачаллă ашшĕ Евгений 2005 çулта çул-йĕрти инкеке пула хăрах урасăр юлнă, иккĕмĕш ушкăн инваличĕ. Кунта çутă ĕмĕттĕллевпе хавхаланать вăл. Çывăх вăхăта ăна операци кĕтет. Унтан протез тăхăнасшăн. Авăнăн 1-мĕшĕччен Бондаренко-кĕçĕннисем виçĕ пепкипе Çĕнĕ Шупашкара тара тытнă хваттере куçасшăн, ашшĕпе амăшĕ фермăрах юлĕç. Чăваш казакĕсен атаманĕ пулăшнипе Евгений тата унăн мăшăрĕ валли ĕç те тупса хатĕрленĕ. Ывăлне, 7-мĕш класа каякан Родиона, кадет шкулне вырнаçтарнă, кĕçĕннисене – ача садне.

Шăмăшри çурта куçарассине пĕлсен: «Унта путвал пур-и?» – ыйтнă Бондаренкăсен ачисем. Краматорскра вĕçĕмех тĕттĕм те нӳрĕ путвалта хӳтлĕх шыраса чупнине манман-ха вĕсем. Унтан виçĕ кун тухмасăр ларни те пулнă. Ачасем чирлеме тытăннă. Тревога ытларах çĕрле янăранă. Кунта килсен те Шупашкарти аэропортран самолет сасси илтĕнсен пĕчĕкскерсен чĕри чылайччен шартах сике-сике илнĕ, сасчӳрен хăраса амăшĕн кĕпе аркинчен çакланнă. Ачасен шиклĕхĕ халĕ те сирĕлсе пĕтеймен-ха. Хăрушă çав кунсем вĕсен ăстăнне самаях шар кăтартнă.

Тем те пĕр тӳсме тивнĕскерсем кунта хăйсене канлĕ туяççĕ, çапах та ĕмĕрĕпех çын куçĕнчен пăхса пурăнайманни шухăшлаттаратех, пурнăça йăлтах çĕнĕрен йĕркелеме тивет-çке. Вĕсене ĕçлеме никам та хистемест, хăйсен ирĕкĕпе кăна выльăх пăхакансене пулăшма тухкалаççĕ. Пахчапа та, мунчапа та усă кураççĕ. Ферма çурчĕ хăтлă. Нина Александровна ял пурнăçне килĕштерет, чылай çул вĕсем уйрăм çуртра пурăннă, кайăк-кĕшĕк усранă. Унăн йăх-несĕлĕ – Раççейрен, Орлов кĕпĕрнинчен. Амăшĕ Раççее куçса килме ĕмĕр тăршшĕпех ĕмĕтленнĕ-мĕн, ачисене те çавнах сĕннĕ. Акă тинех вăл калани пурнăça кĕчĕ. Шел, çавнашкал хакпа...

Алина ИЗМАН.

Автор сăн ӳкерчĕкĕсем.

Украинăран килнисене пулăшар

Гуманитари пулăшăвне пухассине Шупашкарти халăха социаллă пулăшу паракан комплекслă центрта йĕркеленĕ. Вăл çак адреспа вырнаçнă: Стрелоксен 324-мĕш дивизийĕн урамĕ, 21-мĕш «а» çурт. Чăваш Ене килнĕ Украина çыннисем валли «хĕрӳ лини» ĕçлет: +7/8352/ 51-27-80.

ЧР Сывлăх сыхлав министерстви Украинăран килнисене политика лару-тăрăвĕ йĕркелениччен вырнаçтармашкăн республикăра пурăнакан çынсенчен заявкăсем йышăнать. Кун пирки +7/8352/ 26-13-26, 62-13-60 номерсемпе шăнкăравласа е soc12@cap.ru электрон почтăна хыпар ярса пĕлтерме пулать /çыхăнмалли мелсене тата пурăнмалли условисене кăтартмалла/.

Миграципе çыхăннă саккунсем пирки +7/8352/ 62-03-52 номерпе /РФ Миграци службин Чăваш Енри управленийĕн ыйтса пĕлмелли службин/ шăнкăравламалла. Ĕçе вырнаçассипе çыхăннă ыйтусене +7/8352/ 55-53-40 номерпе çыхăнса /ЧР Халăха ĕçпе тивĕçтерекен патшалăх служби/ уçăмлатма май пур.

ЧР Хĕрарăмсен канашĕн ырă кăмăллăх фончĕ Украинăран Чăваш Ене килнĕ çынсене пулăшас тĕллевпе укçа-тенкĕ пухать.

Укçа куçармалли реквизитсем:

ЧР Хĕрарăмсен канашĕн ырă кăмăллăх фончĕ

428000, Шупашкар хули, Республика тӳремĕ, 2-мĕш çурт, 119-мĕш офис.

ИНН 2130999669, КПП 213001001

р/с 40703810875000000039

«Перекет банкĕ» АУОн Чăвашри 8613-мĕш уйрăмĕ

к/с 30101810300000000609

БИК 049706609

Тӳлев тĕллевĕ: «Украинăран килнисене пулăшма»

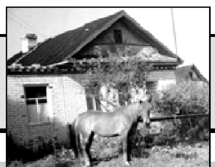

ЎНЕР ĂСТИ

Чун ыйтнипе...

Çурла уйăхĕн 13-мĕшĕнче – Осиповсен çемйи чăмăртаннăранпа 31 çул çитнĕ кун – паллашма тӳр килчĕ çак мăшăрпа. Вĕсем пĕр-пĕриншĕн çуралнине кирек кам та тӳрех асăрхĕ.

Кăçал Çĕрпӳ районĕнчи Тавăшкассисем Чăваш халăх художникĕн Федор Осиповăн тăванĕн Александр Леонидовичăн ĕçĕсене пĕрремĕш хут Тихвин ярмăрккине илсе тухнă. Уява килнисем ăстан пултарулăхĕ тыткăнланине пытарман. Хут е хăма çинчи сăнарлăх илемĕпе кăна мар, шухăш хăвачĕпе те илĕртет.

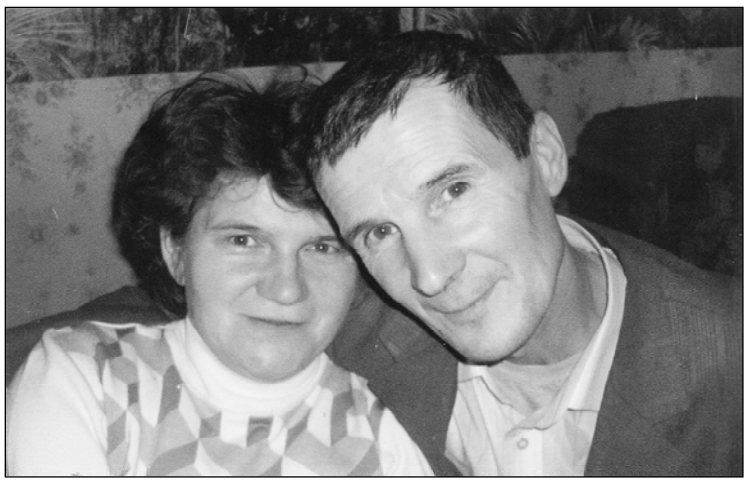

Картинăсенче – ухă йĕппиллĕ хĕрарăм сунарçă, çара ўтлĕ чиперкке, чăваш хĕрĕ, юмахри сăнар… Унăн алли витĕр тухнă турăшсем чун канăçне тупма пулăшнăн туйăнать. Вĕсене сăрăпа ўкернĕ, мозаикăпа илемлетнĕ, касса кăларнă.

Иртнĕ ĕмĕрĕн 90-мĕш çулĕсенче, çĕн йĕркелӳ тапхăрĕнче, хăйĕн ĕçĕсене сутни пирки те аса илчĕ кил хуçи – çемьене тăрантарма укçа кирлĕ пулнă. Йывăрлăх аварне лекнĕ çынсенчен чылайăшĕ турăш ăсталама ыйтнă.

Сетнерпе Нарспи сăнарĕсенче – чăваш халăхĕн йăли-йĕрки, культури, историйĕ. Ку картинăсем аваллăхпа хальхи пурнăçа çыхăнтараççĕ.

Мĕн тĕлĕнмелли, арçынсем ўкерчĕкри çара ўтлĕ хĕрарăмсене килĕштерееççĕ. Хăй вăхăтĕнче саккаспа хатĕрленĕ çав ĕçсене тӳрех илсе пĕтернĕ. «Хамăн картинăсене 10 çула яхăн сутман», – калаçăва тăсать Александр Леонидович. Çапах чун ыйтнипе ăсталанăскерсене тăванĕсене, юлташĕсене, пĕлĕшĕсене парнелеме пăрахман вăл.

Пирвайхи хаклавçă

«Манăн упăшка пек ăстасем – çўп-çап кăларакан çынсем. Тирпейлесе каятăп çеç, кăштахран йăлт çĕнĕрен пуçламалла», – шўтлесе те илет çемье вучахне упракан. Хăй, ахăртнех, пултарулăхĕшĕн мăшăрне тата хытăрах юратать. Ахальтен мар упăшкин ĕçĕсене арăмĕ чи малтан хак парать. «Хăш-пĕр чухне манăн сĕнўсене шута илет те картина килĕшўллĕ пулса тухать», – палăртать Ольга Петровна.

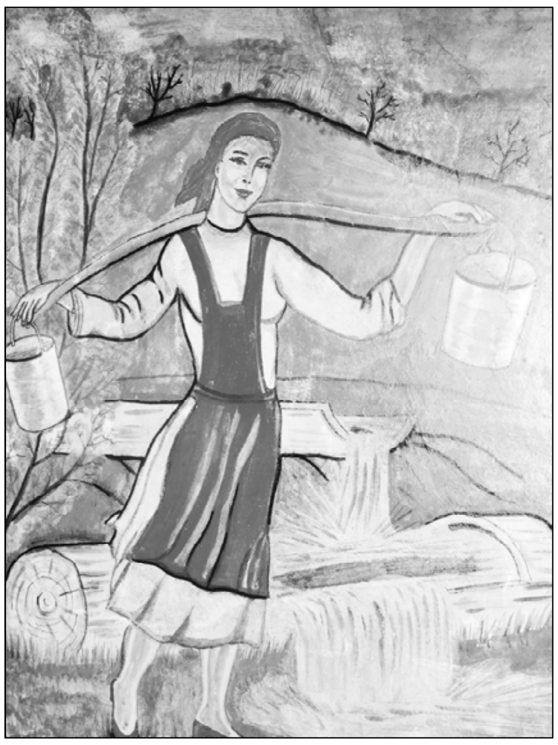

Пĕрре художник йывăçран касса кăларнă картинисене шурăпа сăрланă. «Унашкалли кăмăла каймасть», – унăн упăшки тӳрĕ сăмахшăн та кўренмест ахăр.

Ўкерес ăсталăх ачисене те куçнă. Пур пĕрех нихăшĕ те пурнăçне чун киленĕçĕпе çыхăнтарман.

Леш тĕнчепе çыхăну таталнă

«Нумаях пулмасть пĕр хĕрарăм манăн шăпана картпа пăхрĕ. «Сирĕн килте пĕр турăш пур. Ăна хăвăрпа юнашар тытма юрамасть», – терĕ. Эпĕ хăшĕн пирки сăмах пынине тӳрех тавçăртăм», – куççульне шăлать Ольга Петровна. 7 çул каялла вĕсен çемйине çĕр йăтайми хуйхă пырса кĕнĕ. Ытарайми мăшăрăн хĕрĕ Юля аварие лексе пурнăçран вăхăтсăр уйрăлнă. «Чечеке кайса пытартăмăр», – чунĕ çаплипех макăрать амăшĕн.

Анчах мĕнле турăш пирки каланă-ши хĕрарăма? Мĕншĕн пăлхатать-ши вăл Осиповсене? Амăшĕ каланă тăрăх, ăна тупăкри Юльăна тыттарнă. Кайран, леш тĕнчери хĕрĕпе çыхăну ан таталтăр тесе, турăша килте упранă. Нумаях пулмасть карт пăхакан сĕннипе ăна чиркĕве кайса панă. Çакăн хыççăн тин лăпкăлăх тупнă хĕрарăм. Халĕ хăйне ирĕклĕ туять вăл.

«Ку картинăри хĕр Юльăна аса илтерет...» – тет куç тулли çамрăка лайăх пĕлнĕ Галина Александровна. «Пур ĕçе çынна параймастăп та, сутаймастăп та...» – çийĕнчех Александр Леонидовичăн сăмахĕсем аса килчĕç.

Ўкерни хуйха чăтса ирттерме пулăшни çинчен те каларĕ ашшĕ. Чи çывăх тăванĕсен асĕнче Юля яланах йăл кулăпа çиçĕ.

Вырăнти артистсене пулăшма

«Пирĕн тăрăхри çынсем драма кружокĕнче артист ăсталăхне туптаççĕ. Пĕрре 3 простынь çĕлерĕмĕр те художника чĕнсе илтĕмĕр. Спектакльте Энĕш хĕррине кăтартмаллаччĕ. Александр Леонидович тăрса кăна мар, выртса та ўкерНĕччĕ ун чухне. Çав декорацире ăçта кăна çитмен-ши Тавăшкасси артисчĕсем?» – тет ял тăрăхĕн пуçлăхĕ Галина Геннадьевна.

Халĕ çемье пуçĕ çул-йĕр организацийĕнче вăй хурать. Малтан хуралçăра та ĕçлесе пăхнă. «Ун чухне пушăрахчĕ. Çавна май нумай ўкернĕ», – тăсăлать калаçу.

Куравра кăтартмалла та унăн ĕçĕсене. Анчах Александр Осипов чапшăн çунмасть. Ĕçĕсемпе хăй те, тăванĕсем те кăмăллă – çакă уншăн нимрен пĕлтерĕшлĕ.

Марина ТУМАЛАНОВА.

Çемье архивĕнчи тата автор сăн ўкерчĕкĕсем.

АСЛĂ ÇĔНТЕРЎ – 70 ÇУЛ

Сăхăтпуç салтакĕсем

Чăваш Республикинчи Тăвай районĕнче Сăхăтпуç ялĕнче мирлĕ те ĕçчен чăвашсем пурăнаççĕ.

1941 çулхи çĕртме уйăхĕн 22-мĕшĕнче вăрçă пуçланнă хыпара илтнĕ ял çыннисем. Упăшкине, ачисене, савнине... вăрçа ăсатакан хĕрарăмсем йĕни ялта кун каçипех илтĕнсе тăнă.

Хĕрӳ вăхăт – вырма – пынă. Пĕртен пĕр комбайн анлă уйсенчи тыр-пула пухса ĕлкĕреймен. Хĕвелтен малтан вăраннă халăх çурла йăтса хире васканă. Сала пушаннă, хĕрарăмсем пепкисене кўмене лартса хире илсе тухнă. Ачан çав хатĕрне çăка яка хуппинчен ăсталанă. Пĕчĕккисем – кунĕпех уйра, кунтах вĕсене çитернĕ, йĕпе кипкисене улăштарнă... Ĕçе те ирех хăнăхтарнă ачасене. 4-5 çултах çурла тытма вĕрентнĕ, алла касса ыраттарасран хăраман.

Кăшт аслăрах арçын ачасем вырмара пулăшнă е ял канашĕнче черетпе хурал тăнă. Черетлĕ повестка килсен дежурнăй хут çинче кăтартнă çынна шырама лаша утланса уя тухнă.

Порфирий Александров колхозникăн 6 ачи те кашни кунах тырă уйĕнче пилĕк авнă. Вырнă, хăйсем хыççăн кĕлте хыççăн кĕлте хăварнă.

Шăпах уйра ĕçленĕ чухне Порфирий патне юланутпа арçын ача килсе çитнĕ, фронта каймашкăн повестка тыттарнă. Çемье хиртен пăрахса килнĕ, ашшĕне вăрçа ăсатма хатĕрленнĕ. Порфирий турра ĕненннĕ. Сăх сăхнă хыççăн кĕлĕ кĕнекине икĕ аллипе пуç çийĕн çĕкленĕ те чуххăмăн страница уçнă, унта мĕн çырнине вуланă. Макăракан ачасемпе арăмĕ çине тинкерсе çапла каланă: «Ан кулянăр, вăрçăра мана вĕлереймĕç, эпĕ киле таврăнатăпах!» Ун чухне Порфирий 48-та пулнă.

Аслă ывăлĕ, 19-ти Ваня, платник бригадинче выльăхчĕрлĕх фермни çĕкленĕ çĕрте ĕçленĕ. 1942 çулхи ака уйăхĕн 2-мĕшĕнче вăл та повестка илнĕ. Ăна та çемйипех ăсатнă. «Турă упрать сана, ачам», – ывăлĕ çине хĕрес хурса пăшăлтатнă амăшĕ.

Канашра çар çыннисен çĕнĕ йышне йĕркеленĕ. Пуйăс вĕсене хĕвел тухăç еннелле, вĕренӳ çăçне, илсе кайнă. Çур çултан çамрăксене хĕвел анăçалла, вăрçă пынă чи хăрушă вырăна, ăсатнă.

Пуйăс фронт линине пырса кĕнĕ-кĕмен тӳпере нимĕç бомбардировщикĕсем курăнса кайнă. Вĕсем çăткăн çăхансем пек тапăнса килнĕ. Бомба ўксе çурăлнă, вакунсем çуннă, салтаксем тăшман тăхланĕнчен пытанма хăтланнă. «Вăрманалла тарăр!» – кăшкăрнă командирсем. Çулăм хыпса илнĕ пăравус, хўтлĕх ыйтнăн, чуна çурасла шăхăртнă. Кайран, аманнă чĕр чун пек, хăяккăн тўннĕ...

Нимĕç летчикĕсем кунпа та çырлахман-ха, аялтан вĕçме, чупакан салтаксене пулеметран шатăртаттарма пикеннĕ. Юнлă ĕçне вĕçленĕ хыççăн тин вĕçсе кайнă самолетсем. Полк çурри не яхăн çакăнтах выртса юлнă – вĕсемшĕн вăрçă вĕçленнĕ...

Çапăçусем пуçланнă. Тăван çĕрĕн кашни метрĕшĕн кĕрешнĕ салтаксем. Тулли пучах хумханакан хирте сапер кĕреçипе траншея чавма тивнĕ салтаксен, хăйсен вара чунĕсене пăчăртанса ыратнă. Кĕреçепе мар, çурлапа килесчĕ кунта, кĕлтесем туртса çыхасчĕ! Хĕвел хĕртнĕ, пиçсе çитнĕ тулă кĕç-вĕç юхса тухас пек чухне тăхлан тăкăннă. Кайран нимĕç танкĕсем пырса кĕнĕ тырă уйне, çăкăр çине...

1943 çулхи утă уйăхĕн 12-мĕшĕнче Ивана пĕсĕрен снаряд ванчăкĕ амантнă. Йывăр суранланнăскере санитар пуйăсĕ Анат Тагил хулине илсе кайнă. Госпитальте виçĕ уйăх выртнă хыççăн – каллех фронта.

Хальхинче вăл чукун çул уйрăмĕн батальонне лекнĕ. Фашистсем пуйăс чупакан çула пур майпа çĕмĕрме, малта пыракан чаççемпе çыхăнтаракан тымара татса яма хăтланнă. Салтаксем бомба, тăхлан çумăрĕ айĕнчех çула юсанă, пушарпа кĕрешнĕ. Çĕнтерĕве Иван Венăра кĕтсе илнĕ.

Иван Порфирьева, аманнă май, 1946 çулта тăван тăрăха янă. Савăннă салтак: чĕрĕ юлса киле таврăнать-çке! Вилĕм çави ашшĕне те пырса тивеймен. Кайран шăпа Ивана аякри Çĕпĕре, Иркутск облаçĕнчи чăтлăхри яла – Урала – илсе çитернĕ. Унтах вăл авланнă, икĕ хĕрпе виçĕ ывăла кун çути парнеленĕ... Александровсен ратти малалла хунать, çакăншăн çапăçнă та, пурăннă та несĕлĕмĕрсем...

Ольга АЛЕКСАНДРОВА.

Иркутск хули, Свердлов районĕ.

СДАЕМ В АРЕНДУ

АУ "Издательский дом "Хыпар" предоставляет в аренду помещения на 6 и 7 этажах здания редакционно-издательского корпуса, расположенного по адресу: Чувашская Республика, г. Чебоксары, пр. И.Яковлева, д. 13, для использования под офис.

По всем вопросам звонить по тел. 8-967-478-06-12, 28-83-64, 56-04-17.

ТЕЛЕРАДИОПРОГРАММА çурла, 18-24

18 тунти кун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 3.00 Новости
9.15, 4.10 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.20 «Сегодня вечером» 16+
14.05 «Добрый день»
15.20 Т/с «ЯСМИН» 16+
17.00 «Наедине со всеми» 16+
18.50 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
21.30 Т/с «ЛИЧНАЯ ЖИЗНЬ СЛЕДОВАТЕЛЯ САВЕЛЬЕВА» 16+
23.30 «Городские пижоны» «Викинги» 18+
1.15, 3.05 Х/ф «ХИЩНИК 2» 18+
3.15 «В наше время» 12+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00 «Карточные фокусы» 12+
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Местное время
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
13.00 «Особый случай» 12+
15.00 «БОЛЬШИЕ НАДЕЖДЫ» 12+
16.00 Т/с «ПОКА СТАНИЦА СПИТ» 12+
18.15 «Прямой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «ПЛЮС ЛЮБОВЬ» 12+
0.40 «Когда наступит голод» 12+
1.45 Х/ф «ПРОСТО САША» 12+
3.10 «Карточные фокусы»
4.10 Комната смеха

ЧТВ

14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.45-18.05 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

РОССИЯ К

7.00 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.00 Новости культуры
10.20 Х/ф «СТАРОМОДНАЯ КОМЕДИЯ»
11.55 «Линия жизни»
12.50, 19.45 «Острова»
13.30, 23.20 Х/ф «ДВА КАПИТАНА»
14.40, 2.40 «Мировые сокровища культуры»
15.10 Театр им. Вл. Маяковского. Спектакль «КИН IV»
18.10 Мастер-класс. Мирелла Френи
19.15 Живая вселенная. «Луна. Возвращение»
20.25 «Спокойной ночи, малыши!»
20.40 «Я пришел к вам со стихами...»
21.35 Д/ф «Противоречивая история Жанны д'Арк»
22.25 Д/ф «Камиль Писсарро»
22.30 Д/с «Вселенная Вячеслава Иванова»
1.40 Х/ф «ЗОВИТЕ ПОВИТУХУ. ГЛАВА 2» 16+

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.10 Спасатели 16+
8.35 «До суда» 16+
9.35, 10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
11.55 Суд присяжных 16+
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.30 «Прокурорская проверка» 16+
15.35, 18.35 Обзор. Чрезвычайное происшествие
16.30 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА-7» 16+
19.55 Т/с «БРАТ ЗА БРАТА» 16+
21.50 Т/с «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ» 16+
23.35 «Сегодня. Итоги»
0.00 Т/с «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ» 16+
1.55 Главная дорога 16+
2.35 Дикий мир 0+
3.10 Т/с «ДВОЕ С ПИСТОЛЕТАМИ» 16+
5.00 Т/с «ТРИ ЗВЕЗДЫ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.15, 11.50 Х/ф «ПОКУШЕНИЕ НА ГОЭЛРО» 12+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
12.55, 15.10, 21.45 Петровка, 38 16+
13.10 Х/ф «СЕРЖАНТ МИЛИЦИИ» 12+
14.50, 19.30 Город новостей
15.25 Д/ф «Контрацептивы. Убойный бизнес» 16+
16.15, 17.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР ЛИНЛИ» 16+
18.25 «Право голоса» 16+
19.45 Т/с «ЧИСТАЯ ПРОБА» 16+
22.30 «Человек Сверхспособный» 12+
23.05 Без обмана. «Яичный шок» 16+
0.00 События. 25-й час
0.35 «Футбольный центр»
1.05 «Мозговой штурм. «Просвечивающие» технологии» 12+
1.45 Х/ф «ВЕРА» 16+
3.35 Д/ф «Большие деньги. Соблазн и проклятье» 16+
5.10 Д/ф «В саду подводных камней» 12+

РЕН

5.00 Т/с «НАСТОЯЩЕЕ ПРАВОСУДИЕ: ПРИЗРАК» 16+
6.00, 13.00 Званый ужин 16+
7.00, 12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
7.30, 20.00, 22.30, 23.30 «Смотреть всем!» 16+
8.30, 12.30, 19.30, 23.00 «24» 16+
9.00 «Военная тайна» 16+
11.00 Д/ф «Бессмертие против смерти» 16+
14.00 «Засуди меня» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
18.00 «Верное средство» 16+
20.30, 0.30 Х/ф «БРАТ» 16+
2.30 Х/ф «ПРО УРОДОВ И ЛЮДЕЙ» 16+
4.15 «СЛЕДАКИ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00 Д/ф "Посвящается Марису Лиепе" 16+
7.00, 17.00 М/ф "Приключения Рекса" 0+
7.30, 17.30 Т/с "СЕСТРЫ ПО КРОВИ" 16+
8.30 "Сто вопросов к взрослому" 12+
9.30, 21.00 Х/ф "ПРИКЛЮЧЕНИЯ ШЕРЛОКА ХОЛМСА И ДОКТОРА ВАТСОНА. СОБАКА БАСКЕРВИЛЕЙ" 12+
11.00 "Дело вкуса" Кулинарная программа 6+
11.30 Д/ф "Скажи, что не так" 16+
12.30 "Час суда" 16+
13.30 М/с "Симба. Король-лев" 12+
14.00 Д/ф "Было, но прошло. В. Матецкий" 16+
15.00 Т/с "ГЕНЕРАЛЬСКАЯ ВНУЧКА" 16+
16.00 Д/ф "Самолет для Генсека" 16+
18.30, 23.00 «Республика» хыпарсен кăларăмĕ
18.45 «Ылтăн çӳпçерен» 0+
19.00 «Эх, юррăм, янăра» 12+
19.30, 23.15 "Республика"
19.45, 23.30 "По существу" 12+
20.00 "Акилбупсер" 6+
20.30, 23.45 "Открытый регион" 12+
22.30 "Утомленный славой" 16+

Чăваш Наци радиовĕ

6.10-6.30, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл. (12+) 6.30-7.00 Республика сасси. (12+) 8.10-8.30, 11.10-11.30, 15.10-15.30, 16.10-16.30, 17.10-17.30, 18.10-18.30, 19.10-19.30, 20.10-20.30, 21.10-21.30, 23.10-23.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00, 15.30-16.00 Çĕр Сум. (12+) 9.10-10.00 Не формат. (12+) 10.10-10.30, 22.10-22.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 10.30-11.00 Символ веры. (12+) 11.30-12.00 Ялтан яла. (12+) 12.10-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.10-15.00 Путешествие в историю чуваш. (12+) 16.30-17.00 Социальный вопрос. (12+) 17.30-18.00 Радиовулав. (12+) 18.30-19.00 Тема дня. (12+) 19.30-20.00 Тĕплĕ калаçу. (12+) 20.30-21.00 Библи калавĕсем. (6+) 21.30-22.00 Çемье ăшши. (12+) 22.10-23.00 Янра юрă! (хит-парад). (12+) 23.30-24.00 Присягая Родине. (12+)

Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Тунти кун, ытлари кун, юн кун, кĕçнерни кун, эрне кун

6.00, 7.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00, 20.00, 22.00 — Хыпарсем. (12)

8.00, 9.00, 11.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 — Новости. (12)

Чăваш радиовĕ

6.10 Анонс передач
6.15 События
6.27 Салтак пăтти
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Мамино право
7.33 Паянхи кун
7.37 Çула тухсан
7.51 Мы - вместе
7.58-8.00 Погода
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 О чувашском
18.39 Каçхи юмах
18.49-19.00 Вести-Чувашия

19 ытлари кун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 3.00 Новости
9.15 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.20, 21.30 Т/с «ЛИЧНАЯ ЖИЗНЬ СЛЕДОВАТЕЛЯ САВЕЛЬЕВА» 16+
14.25 «Добрый день»
15.20 Т/с «ЯСМИН» 16+
17.00 «Наедине со всеми» 16+
18.50 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
23.30 Х/ф «ФАРГО» 18+
1.40, 3.05 Х/ф «ПРЕЛЮДИЯ К ПОЦЕЛУЮ» 16+
3.50 «В наше время» 12+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00, 3.20 «От Петра до Николая. Традиции русских полков» 12+
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Местное время
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
13.00 «Особый случай» 12+
15.00 «БОЛЬШИЕ НАДЕЖДЫ» 12+
16.00 Т/с «ПОКА СТАНИЦА СПИТ» 12+
18.15 «Прямой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «ПЛЮС ЛЮБОВЬ» 12+
0.40 «Икона»
1.55 Т/ф «АДВОКАТ»
4.15 Комната смеха

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.00 Утренний гость /на чувашском языке/
9.40-9.55 Сельская жизнь /на чувашском языке/
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.45-18.05 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

РОССИЯ К

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.00 Новости культуры
10.20 Х/ф «ХОЛОДНАЯ ЛАВКА ВСЯКОЙ ВСЯЧИНЫ»
11.20, 0.45 «Лето Господне» Преображение
11.50 Д/ф «Ускорение. Пулковская обсерватория»
12.15 «Уроки рисования с Сергеем Андриякой» «Хризантемы»
12.40, 21.35 Д/ф «Противоречивая история Жанны д'Арк»
13.30, 23.20 Х/ф «ДВА КАПИТАНА»
14.45 Важные вещи. «Пушечки Павла I»
15.10 Театр им. Вл. Маяковского. Спектакль «МЕРТВЫЕ ДУШИ»
17.55 «Мировые сокровища культуры»
18.10 Мастер-класс. Ван Клиберн
18.50 Д/ф «Герард Меркатор»
19.15 Живая вселенная. «Поиски жизни»
19.45 «Больше, чем любовь»
20.25 «Спокойной ночи, малыши!»
20.40 Большая семья
22.25 Д/ф «Петр Первый»
22.30 Д/с «Вселенная Вячеслава Иванова»
1.15 Оркестровые миниатюры С. Прокофьева и Ж. Бизе
1.55 Х/ф «ЗОВИТЕ ПОВИТУХУ. ГЛАВА 2» 16+

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.10 Спасатели 16+
8.35 «До суда» 16+
9.35, 10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
11.55 Суд присяжных 16+
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.30 «Прокурорская проверка» 16+
15.35, 18.35 Обзор. Чрезвычайное происшествие
16.30 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА-7» 16+
19.55 Т/с «БРАТ ЗА БРАТА» 16+
21.50 Т/с «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ» 16+
23.35 «Сегодня. Итоги»
0.00 Т/с «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ» 16+
2.00 Квартирный вопрос 0+
3.00 Т/с «ДВОЕ С ПИСТОЛЕТАМИ» 16+
5.00 Т/с «ТРИ ЗВЕЗДЫ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.20 Д/ф «Великие праздники. Преображение Господне» 12+
8.45 Х/ф «ЕВДОКИЯ»
10.55 «Доктор И...» 16+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 Х/ф «СЕРЖАНТ МИЛИЦИИ» 12+
14.50, 19.30 Город новостей
15.10, 21.45 Петровка, 38 16+
15.25 Без обмана. «Яичный шок» 16+
16.15, 17.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР ЛИНЛИ» 16+
18.25 «Право голоса» 16+
19.45 Т/с «ЧИСТАЯ ПРОБА» 16+
22.30 «Осторожно, мошенники!» 16+
23.05 Без обмана. «Заварка для чайников» 16+
0.00 События. 25-й час
0.35 Х/ф «СТРАШНАЯ КРАСАВИЦА» 12+
2.35 Т/с «ИСЦЕЛЕНИЕ ЛЮБОВЬЮ» 12+
3.35 Д/ф «Контрацептивы. Убойный бизнес» 16+
4.20 Д/ф «Земля и небо резидента» 12+
5.15 Т/с «ДИКИМИ ТРОПАМИ» 12+

РЕН

5.00, 4.40 «СЛЕДАКИ» 16+
5.40, 7.30, 20.00, 23.30 «Смотреть всем!» 16+
6.00, 13.00 Званый ужин 16+
7.00, 12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
8.30, 12.30, 19.30, 23.00 «24» 16+
9.00 «Территория заблуждений» 16+
11.00 Д/ф «Мужчина против женщины» 16+
14.00 «Засуди меня» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
18.00 «Верное средство» 16+
20.30, 0.30 Х/ф «БРАТ-2» 16+
3.00 Х/ф «СЕСТРЫ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00, 18.30, 23.00 «Республика» хыпарсен кăларăмĕ
6.15 «Ылтăн çӳпçерен» 0+
6.30, 19.30, 23.30 "Республика"
6.45 "По существу" 12+
7.00, 17.00 М/ф "Приключения Рекса" 0+
7.30, 17.30 Т/с "СЕСТРЫ ПО КРОВИ" 16+
8.30 "Сто вопросов к взрослому" 12+
9.30 Х/ф "ПРИКЛЮЧЕНИЯ ШЕРЛОКА ХОЛМСА И ДОКТОРА ВАТСОНА. СОБАКА БАСКЕРВИЛЕЙ" 12+
11.00 "Дело вкуса" Кулинарная программа 12+
11.30 Д/ф "Скажи, что не так" 16+
12.30 Д/ф "Час суда" 16+
13.30 М/с "Симба. Король-лев" 12+
14.00 Д/ф "Самолет для Генсека" 16+
15.00 Т/с "ГЕНЕРАЛЬСКАЯ ВНУЧКА" 16+
16.00 Д/ф "Белла Ахмадулина" 12+
18.45, 23.15 "Тĕплĕ калаçу" 12+
19.00 "Туслăх йывăçĕ" 12+
20.00, 0.00 "Комфортный город" 12+
20.30 "Модная свадьба" 12+
21.00 Х/ф "РОЖДЕННАЯ СВОБОДНОЙ" 12+

Чăваш Наци радиовĕ

6.10-6.30, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл. (12+) 6.30-7.00, 21.30-22.00 Республика сасси. (12+) 8.10-8.30, 9.10-9.30, 10.10-10.30, 15.10-15.30, 16.10-16.30, 17.10-17.30, 20.10-20.30, 21.10-21.30, 22.10-22.30, 23.10-23.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00 Тема дня. (12+) 9.30-10.00 Рабочая смена. (12+) 10.30-11.00 Социальный вопрос. (12+) 11.10-11.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 11.30-12.00, 22.30-23.00 Çемье ăшши. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.10-15.00 Янра юрă! (хит-парад). (12+) 15.30-16.00 Ачалăх урхамахĕ. (6+) 16.30-17.00, 23.30-24.00 Экстренный час. (16+) 17.30-18.00 Çĕр сум. (12+) 18.10-18.30 Вырма дневникĕ. (12+) 18.30-19.00 Тăван ăс-хакăл. (12+) 19.10-20.00 «Хыпар» хаçат тата чăваш интеллигенцийĕ. (12+) 20.30-21.00 Библи калавĕсем. (6+)

Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Мир образования
6.40 Столичный курьер
6.54 Пĕр сăвă
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Вести-Чувашия
7.23 Паянхи кун
7.27 Будьте здоровы
7.37 Тӳсĕм
7.47 Олимпийские горизонты
7.55-8.00 Юрă çаврăмĕ
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Остров молодых
18.39 Каçхи юмах
18.49-19.00 Вести-Чувашия

20 юн кун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 3.00 Новости
9.15, 4.25 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.20, 21.30 Т/с «ЛИЧНАЯ ЖИЗНЬ СЛЕДОВАТЕЛЯ САВЕЛЬЕВА» 16+
14.25 «Добрый день»
15.20 Т/с «ЯСМИН» 16+
17.00 «Наедине со всеми» 16+
18.50 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
23.30 Х/ф «ФАРГО» 18+
1.20 Х/ф «ЦЕЗАРЬ ДОЛЖЕН УМЕРЕТЬ» 16+
2.45, 3.05 Х/ф «ДЕЛЬГО»

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00, 3.55 Т/ф «На пороге вечности. Код доступа» 12+
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Местное время
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
13.00 «Особый случай» 12+
15.00 «БОЛЬШИЕ НАДЕЖДЫ» 12+
16.00 Т/с «ПОКА СТАНИЦА СПИТ» 12+
18.15 «Прямой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «ПЛЮС ЛЮБОВЬ» 12+
0.40 «Карибский кризис. Непонятая история» 16+
1.50 Т/ф «АДВОКАТ»
3.20 «Честный детектив» 16+

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.45-18.05 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

РОССИЯ К

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.00 Новости культуры
10.20 Х/ф «ХОЛОДНАЯ ЛАВКА ВСЯКОЙ ВСЯЧИНЫ»
11.55, 21.20 «Мировые сокровища культуры»
12.10 «Уроки рисования с Сергеем Андриякой» «Розы на фоне»
12.40 Д/ф «Противоречивая история Жанны д'Арк»
13.30, 23.20 Х/ф «ДВА КАПИТАНА»
15.10 Театр им. Вл. Маяковского. Спектакль «ЧУМА НА ОБА ВАШИ ДОМА»
18.10 Мастер-класс. Максим Венгеров
18.50 Д/ф «Данте Алигьери»
19.15 Живая вселенная. «Земля и Венера. Соседки»
19.45 «Острова»
20.25 «Спокойной ночи, малыши!»
20.40 Творческий вечер Алексея Баталова в Доме актера
21.35 Д/ф «Рим. Тайны, скрытые под землей»
22.30 Д/с «Вселенная Вячеслава Иванова»
0.35 «Шекспир и Верди» «Отелло» Опера в концертном исполнении. Дирижер В.Федосеев
1.25 «Ускорение. Пулковская обсерватория»
1.55 Х/ф «ЗОВИТЕ ПОВИТУХУ. ГЛАВА 2» 16+

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.10 Спасатели 16+
8.35 «До суда» 16+
9.35, 10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
11.55 Суд присяжных 16+
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.30 «Прокурорская проверка» 16+
15.35, 18.35 Обзор. Чрезвычайное происшествие
16.30 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА-8» 16+
19.45 Т/с «БРАТ ЗА БРАТА» 16+
21.35, 0.40 Т/с «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ» 16+
22.30 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. «Стандарт» (Бельгия) - «Зенит» (Россия)
1.40 «Лига чемпионов УЕФА. Обзор» 16+
2.10 «Дачный ответ» 0+
3.10 Т/с «ДВОЕ С ПИСТОЛЕТАМИ» 16+
5.00 Т/с «ТРИ ЗВЕЗДЫ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.15 Х/ф «ОЖИДАНИЕ ПОЛКОВНИКА ШАЛЫГИНА»
9.55 Д/ф «Ольга Волкова. Не хочу быть звездой» 12+
10.55 «Доктор И...» 16+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 Х/ф «ВЫГОДНЫЙ КОНТРАКТ» 12+
14.50, 19.30 Город новостей
15.10, 21.45 Петровка, 38 16+
15.25 Без обмана. «Заварка для чайников» 16+
16.10, 17.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР ЛИНЛИ» 16+
18.25 «Право голоса» 16+
19.45 Т/с «ЧИСТАЯ ПРОБА» 16+
22.30 Линия защиты 16+
23.05 «Хроники московского быта. Двоеженцы» 16+
0.00 События. 25-й час
0.35 Х/ф «ОХРАННИК ДЛЯ ДОЧЕРИ» 16+
2.50 Т/с «ИСЦЕЛЕНИЕ ЛЮБОВЬЮ» 12+
3.50 «Осторожно, мошенники!» 16+
4.20 Д/ф «Каторжанка» 12+
5.15 Т/ф «Атлас Дискавери. Открывая Индию» 12+

РЕН

5.00, 4.15 «СЛЕДАКИ» 16+
5.30, 7.30, 20.00, 22.40, 23.30 «Смотреть всем!» 16+
6.00, 13.00 Званый ужин 16+
7.00, 12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
8.30, 12.30, 19.30, 23.00 «24» 16+
9.00 «Территория заблуждений» 16+
11.00 Д/ф «Еда против человека» 16+
14.00 «Засуди меня» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
18.00 «Верное средство» 16+
20.30, 0.30 Х/ф «ЖМУРКИ» 16+
2.30 Х/ф «СЕРЕБРЯНЫЕ ГОЛОВЫ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00, 18.30, 23.00 «Республика» хыпарсен кăларăмĕ
6.15 "Тĕплĕ калаçу" 12+
6.30, 19.30, 23.15 "Республика"
7.00, 17.00 М/ф "Приключения Рекса" 0+
7.30, 17.30 Т/с "СЕСТРЫ ПО КРОВИ" 16+
8.30 Д/ф "Белла Ахмадулина" 12+
9.30 Х/ф "ПРИКЛЮЧЕНИЯ ШЕРЛОКА ХОЛМСА И ДОКТОРА ВАТСОНА. СОБАКА БАСКЕРВИЛЕЙ" 12+
11.00 "Еда с Зиминым" Кулинарная программа 6+
11.30 Д/ф "Скажи, что не так" 16+
12.30 Д/ф "Час суда" 16+
13.30 М/с "Симба. Король-лев" 12+
14.00 Д/ф "Территория любви. Никита Михалков" 16+
15.00 Т/с "ГЕНЕРАЛЬСКАЯ ВНУЧКА" 16+
16.00 Д/ф "Пришельцы" 16+
18.45 "Ялан янра, чăваш сăмахĕ" 0+
19.00 "Каçхи тĕл пулу" 12+
19.45, 23.30 "По существу" 12+
20.00, 23.45 "Правительственная связь" 12+
20.30 "Один день с профессионалом" 12+
21.00 Х/ф "ТАЙНА ЕГОРА, ИЛИ НЕОБЫКНОВЕННЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ ОБЫКНОВЕННЫМ ЛЕТОМ" 12+

Чăваш Наци радиовĕ

6.10-6.30, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл. (12+) 6.30-7.00 Республика сасси. (12+) 8.10-8.30, 10.10-10.30, 11.10-11.30, 14.10-14.30, 15.10-15.30, 16.10-16.30, 18.10-18.30, 19.10-19.30, 20.10-20.30, 23.10-23.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00 Вырма дневникĕ. (12+) 9.10-10.00 Женская среда. (12+) 10.30-11.00 Тăван ăс-хакăл. (12+) 11.30-12.00 Çĕр сум. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.30-15.00 Экономика Чувашии. (12+) 15.30-16.00 Ачалăх урхамахĕ. (6+) 16.30-17.00, 23.30-24.00 Экстренный час. (16+) 17.10-18.00 Пĕччен мар. (12+) 18.30-19.00 Ялтан яла. (12+) 19.30-20.00 Тĕплĕ калаçу. (12+) 20.30-21.00 Открытый регион. (12+) 21.10-22.00 Чĕнтĕрлĕ чаршав. (12+) 22.10-23.00 Путешествие в историю чуваш. (12+)

Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Хамăр ял
6.34 Имею право
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Вести-Чувашия
7.23 Паянхи кун
7.26 Диалоги о школе
7.37 Права потребителя
7.43-8.00 Ирхи концерт
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Юрă çаврăмĕ
18.29 Будни ЖКХ
18.49 -19.00 Вести-Чувашия

21 кĕçнерни кун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 3.00 Новости
9.15, 4.15 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.20, 21.30 Т/с «ЛИЧНАЯ ЖИЗНЬ СЛЕДОВАТЕЛЯ САВЕЛЬЕВА» 16+
14.25 «Добрый день»
15.20 Т/с «ЯСМИН» 16+
17.00 «Наедине со всеми» 16+
18.50 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
23.30 Х/ф «ФАРГО» 18+
1.20, 3.05 Х/ф «ОСЛЕПЛЕННЫЙ ЖЕЛАНИЯМИ» 12+
3.25 «В наше время» 12+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00, 3.20 Т/ф «На пороге вечности. Код доступа» 12+
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Местное время
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
13.00 «Особый случай» 12+
15.00 «БОЛЬШИЕ НАДЕЖДЫ.» 12+
16.00 Т/с «ПОКА СТАНИЦА СПИТ» 12+
18.15 «Прямой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «ПЛЮС ЛЮБОВЬ» 12+
0.40 «Планета Вавилон. Хроники великой рецессии» 16+
2.00 Т/ф «АДВОКАТ»
4.15 Комната смеха

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.00 Активная молодежь
9.15 Мир искусства. Чувашский государственный ансамбль в Америке
9.40-9.55 Вспомни, солдат /на чувашском языке/
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.45-18.05 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

РОССИЯ К

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.00 Новости культуры
10.20 Х/ф «КАК ВАМ ЭТО ПОНРАВИТСЯ»
12.00, 17.40, 1.40 «Мировые сокровища культуры»
12.15 «Уроки рисования с Сергеем Андриякой» «Фиалки»
12.40, 21.35 Д/ф «Рим. Тайны, скрытые под землей»
13.30, 23.20 Х/ф «ДВА КАПИТАНА»
14.45 Важные вещи. «Одеяло Екатерины Первой»
15.10 Спектакль «НАПОЛЕОН I»
18.00 Мастер-класс. Тамара Синявская
19.15 Живая вселенная. «Солнце и Земля. Вспышка»
19.45 Д/ф «Полярный гамбит. Драма в тени легенды»
20.25 «Спокойной ночи, малыши!»
20.40 «Острова»
22.30 Д/с «85 лет академику. «Вселенная Вячеслава Иванова»
1.55 Х/ф «ЗОВИТЕ ПОВИТУХУ. ГЛАВА 2» 16+

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.10 Спасатели 16+
8.35 «До суда» 16+
9.35, 10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
11.55 Суд присяжных 16+
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.30 «Прокурорская проверка» 16+
15.35, 18.35 Обзор. Чрезвычайное происшествие
16.30 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА-8» 16+
19.55 Т/с «БРАТ ЗА БРАТА» 16+
21.50 Т/с «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ» 16+
23.35 «Сегодня. Итоги»
0.00 Т/с «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ» 16+
2.55 Дикий мир 0+
3.05 Т/с «ДВОЕ С ПИСТОЛЕТАМИ» 16+
5.00 Т/с «ТРИ ЗВЕЗДЫ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.20 Х/ф «РОДНАЯ КРОВЬ» 12+
10.05 Д/ф «Леонид Каневский. Безнадежный счастливчик» 12+
10.55 «Доктор И...» 16+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 Х/ф «ВЫГОДНЫЙ КОНТРАКТ» 12+
14.50, 19.30 Город новостей
15.10, 21.45 Петровка, 38 16+
15.25 «Хроники московского быта. Двоеженцы» 16+
16.10, 17.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР ЛИНЛИ» 16+
18.25 «Право голоса» 16+
19.45 Т/с «ЧИСТАЯ ПРОБА» 16+
22.30 «Истории спасения» 16+
23.05 Т/ф «Маршал Жуков. Первая победа» 12+
0.00 События. 25-й час
0.35 Х/ф «ПРИШЕЛЬЦЫ» 6+
2.45 Т/с «ИСЦЕЛЕНИЕ ЛЮБОВЬЮ» 12+
3.40 Линия защиты 16+
4.15 Д/ф «Марсель и Марьяна» 12+
5.10 Т/ф «Атлас Дискавери. Открывая Индию» 12+

РЕН

5.00, 4.30 «СЛЕДАКИ» 16+
5.45, 7.30, 20.00, 22.15, 23.30 «Смотреть всем!» 16+
6.00, 13.00 Званый ужин 16+
7.00, 12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
8.30, 12.30, 19.30, 23.00 «24» 16+
9.00 «Нам и не снилось»: «Доктор Фрейд против Господа Бога» 16+
14.00 «Засуди меня» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
18.00 «Верное средство» 16+
20.30, 0.30 Х/ф «РУССКИЙ СПЕЦНАЗ» 16+
2.15 «Чистая работа» 12+
3.15 Х/ф «УБИТЫЕ МОЛНИЕЙ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00, 18.30, 23.00 «Республика» хыпарсен кăларăмĕ
6.15 "Ялан янра, чăваш сăмахĕ" 0+
6.30, 19.30, 23.30 "Республика"
6.45 "По существу" 12+
7.00, 17.00 М/ф "Приключения Рекса" 0+
7.30, 17.30 Т/с "СЕСТРЫ ПО КРОВИ" 16+
8.30 Д/ф "Пришельцы" 16+
9.30 Х/ф "ТАЙНА ЕГОРА, ИЛИ НЕОБЫКНОВЕННЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ ОБЫКНОВЕННЫМ ЛЕТОМ" 12+
11.00 "Еда с Зиминым" Кулинарная программа 12+
11.30 Д/ф "Скажи, что не так" 16+
12.30 "Час суда" 12+
13.30 М/с "Симба. Король-лев" 12+
14.00 Д/ф "Любовь вопреки" 16+
15.00 Т/с "ГЕНЕРАЛЬСКАЯ ВНУЧКА" 16+
16.00 Д/ф "Боль" 16+
18.45 "Чун туслăхĕ" Г. Айхи пирки йăмăкĕн аса илĕвĕсем 12+
20.00, 0.00 "Круглый стол" 12+
20.45 "Местное самоуправление" 12+
21.00 Х/ф "ЗАКАЗ" 18+
23.15 "Тĕплĕ калаçу" 12+

Чăваш Наци радиовĕ

6.10-6.30, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл. (12+) 6.30-7.00, 8.10-8.30, 9.10-9.30, 14.10-14.30, 17.10-17.30, 20.10-20.30, 22.10-22.30, 23.10-23.30 Юрă вăчăри. (12+) 7.10-8.00 Путешествие в историю чуваш. (12+) 8.30-9.00, 22.30-23.00 Республика сасси. (12+) 9.10-10.00 «Хыпар» хаçат тата чăваш интеллигенцийĕ. (12+) 10.10-11.00, 19.10-20.00 Пĕччен мар. (12+) 11.10-12.00 Чĕнтĕрлĕ чаршав. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.30-15.00 Азы православия. (12+) 15.10-16.00 Путешествие в историю чуваш. (12+) 16.10-16.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 16.30-17.00, 23.30-24.00 Экстренный час. (16+) 17.30-18.00 Ачалăх урхамахĕ. (6+) 18.10-18.30 Вырма дневникĕ. (12+) 18.30-19.00 Чăваш ен: çулсем тата çынсем. (12+) 20.30-22.00 Çичĕ юрă. (12+)

Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Юхма енĕм – Патăрьел
6.31 Спорт площадки
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Вести-Чувашия
7.22 Паянхи кун
7.27 Открытая студия
7.56-8.00 Юрă çаврăмĕ
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Ырă-çке çу кунĕсем
18.49-19.00 Вести-Чувашия

22 эрне кун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
9.15, 4.35 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.20 Т/с «ЛИЧНАЯ ЖИЗНЬ СЛЕДОВАТЕЛЯ САВЕЛЬЕВА» 16+
14.25 «Добрый день»
15.20 Т/с «ЯСМИН» 16+
17.00 «Наедине со всеми» 16+
18.50 «Поле чудес» 16+
19.50, 21.30 «Точь-в-точь»
21.00 «Время»
23.25 «Городские пижоны» «Агнета: АББА и далее...»
0.30 Х/ф «ТОНКАЯ КРАСНАЯ ЛИНИЯ» 16+
3.40 «В наше время» 12+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00 «Тайны секретных протоколов» 12+
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Местное время
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
13.00 «Особый случай» 12+
15.00 «БОЛЬШИЕ НАДЕЖДЫ» 12+
16.00 Т/с «ПОКА СТАНИЦА СПИТ» 12+
18.15 «Прямой эфир» 12+
21.00 Х/ф «ИДЕАЛЬНЫЙ МУЖЧИНА» 12+
0.40 «Живой звук»
2.35 Горячая десятка 12+
3.45 Комната смеха

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.00 Айхи. Видеофильм
9.25-9.55 Мехел. Республиканский конкурс детской чувашской песни. Гала-концерт. 1 часть
11.30-11.50 Вести-ПФО
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.45-18.05 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

РОССИЯ К

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.00 Новости культуры
10.20 Х/ф «Я ЛЮБЛЮ»
11.50 Д/ф «Рим. Тайны, скрытые под землей»
12.40 Х/ф «ДВА КАПИТАНА»
15.10 Спектакль «ТАЛАНТЫ И ПОКЛОННИКИ»
18.15 Мастер-класс. Владимир Крайнев
19.15 «Искатели» «Трагедия в стиле барокко»
20.00 К 85-летию со дня рождения Вии Артмане. «Эпизоды»
20.40 Х/ф «ТЕАТР»
23.20 Большой джаз
1.30 Д/ф «Дом искусств»
1.55 Х/ф «ЗОВИТЕ ПОВИТУХУ. ГЛАВА 2» 16+

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.10 Спасатели 16+
8.35 «До суда» 16+
9.35, 10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
11.55 Суд присяжных 16+
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.30 «Прокурорская проверка» 16+
15.35, 18.35 Обзор. Чрезвычайное происшествие
16.30 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА-8» 16+
19.55 Т/с «БРАТ ЗА БРАТА» 16+
23.50 Т/с «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ» 16+
2.50 Дикий мир 0+
3.20 Т/с «ГРЯЗНАЯ РАБОТА» 16+
5.05 Т/с «ТРИ ЗВЕЗДЫ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.10 Х/ф «ИСКАТЕЛИ»
10.05 Д/ф «Наталья Селезнева. Секрет пани Катарины» 12+
10.55 «Доктор И...» 16+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 Х/ф «ИГРА БЕЗ КОЗЫРЕЙ» 12+
14.50, 19.30 Город новостей
15.10, 21.45 Петровка, 38 16+
15.25 Т/ф «Маршал Жуков. Первая победа» 12+
16.15, 17.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР ЛИНЛИ» 16+
18.25 «Право голоса» 16+
19.45 Х/ф «СЫЩИК ПУТИЛИН» 12+
22.30 Х/ф «ДЖИВС И ВУСТЕР» «ТРОМБОН» 12+
23.40 Х/ф «НЕИДЕАЛЬНАЯ ЖЕНЩИНА» 12+
1.35 Д/ф «Капабланка. Шахматный король и его королева» 12+
2.30 Д/ф «Живешь только дважды» 12+
4.00 Д/ф «Служебный брак» 12+
4.55 Т/ф «Атлас Дискавери. Открывая Бразилию» 12+

РЕН

5.00 «СЛЕДАКИ» 16+
6.00, 13.00 Званый ужин 16+
7.00, 12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
7.30, 22.50 «Смотреть всем!» 16+
8.30, 12.30, 19.30 «24» 16+
9.00 «Нам и не снилось»: «Магия власти» 16+
14.00 «Засуди меня» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
18.00 «Верное средство» 16+
20.00 Д/ф «Битва славянских богов» 16+
21.00 Д/ф «Битва затерянных миров» 16+
22.00 Д/ф «Заговор против России» 16+
23.50, 3.45 Х/ф «АПОКАЛИПСИС» 16+
2.30 Х/ф «КОНТАКТ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00, 18.30, 23.00 "Республика" хыпарсен кăларăмĕ
6.15 "Тĕплĕ калаçу" 12+
6.30, 19.30, 23.15 "Республика"
7.00, 17.00 М/ф "Приключения Рекса" 0+
7.30, 17.30 Т/с "СЕСТРЫ ПО КРОВИ" 16+
8.30 Д/ф "Боль" 16+
9.30 Х/ф "РОЖДЕННАЯ СВОБОДНОЙ" 12+
11.30 Д/ф "Скажи, что не так" 16+
12.30 "Час суда" 12+
13.30 М/с "Симба. Король-лев" 12+
14.00 "Утомленный славой" 16+
15.00 Т/с "ГЕНЕРАЛЬСКАЯ ВНУЧКА" 16+
16.00 Д/ф "Волны убийцы" 16+
18.45 "Чăваш халăх юмахĕсем" 0+
19.00 "Эх, юррăм, янăра" 12+
19.45, 23.30 "По существу" 12+
20.00 "Бухты барахты" 6+
20.30, 0.00 "След в истории" 6+
21.00 "Пошептушки" 0+
21.15 Х/ф "АВГУСТ" 18+

Чăваш Наци радиовĕ

6.10-6.30, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл. (12+) 6.30-7.00 Вырма дневникĕ. (12+) 8.10-8.30, 10.10-10.30, 14.10-14.30, 16.10-16.30, 18.10-18.30, 19.10-19.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00 Голос Республики. (12+) 9.10-10.00 Не формат. (12+) 10.30-11.00 . (12+) 11.10-12.00 Пĕччен мар. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.30-15.00 Çĕр Сум. (12+) 15.10-16.00 Пачăшкă сăмахĕ. (12+) 16.10-16.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 16.30-17.00 Социальный вопрос. (12+) 17.10-17.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 17.30-18.00 Чĕрере çуралнă сăвăсем. (12+) 18.30-19.00 Ялтан яла. (12+) 19.30-20.00 Присягая Родине. (12+) 20.10-24.00 Каçхи микс. (12+)

Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Чăваш тĕнчи
6.35 Юрă çаврăмĕ
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Вести-Чувашия
7.23 Паянхи кун
7.28 Из сводок МВД
7.38 Ĕмĕр сакки сарлака
7.48-8.00 Кăмăлтан. Ирхи концерт
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.25 Ăраскал
18.49-19.00 Вести-Чувашия

23 шăмат кун

1 КАНАЛ

5.00, 6.10 Х/ф «УБИЙСТВО В САНШАЙН-МЕНОР» 16+
6.00, 10.00, 12.00, 18.00 Новости
6.45 Х/ф «ЛУЧШЕЕ ЛЕТО НАШЕЙ ЖИЗНИ» 16+
8.45 «Смешарики. Новые приключения»
9.00 «Играй, гармонь любимая!»
9.45 «Слово пастыря»
10.15 «Смак» 12+
10.55 «Игорь Ливанов. С чистого листа» 12+
12.15 «Идеальный ремонт»
13.10 Х/ф «КАНИКУЛЫ СТРОГОГО РЕЖИМА» 12+
16.00 Фестиваль бардовской песни
18.15 «Кто хочет стать миллионером?»
19.20 «Две звезды»
21.00 «Время»
21.30 «Сегодня вечером» 16+
23.10 «КВН» Премьер-лига 16+
0.40 Х/ф «ПОСЛЕДСТВИЯ ЛЮБВИ» 16+
2.40 Х/ф «ИСТОРИЯ АНТУАНА ФИШЕРА» 12+
4.50 «В наше время» 12+

РОССИЯ 1

5.00 Х/ф «ЦЕЛУЮТСЯ ЗОРИ»
6.35 «Сельское утро»
7.05 Диалоги о животных
8.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести
8.10, 11.10, 14.20 Местное время. Вести-Москва
8.20 «Военная программа» Александра Сладкова
8.50, 3.00 «Планета собак»
9.25 Субботник
10.05 «Моя планета» представляет. «Мышкин» «Париж без Эйфелевой башни»
11.20, 4.30 Вести. Дежурная часть
11.55 «Танковый биатлон»
12.55, 14.30 Х/ф «НЕ БЫЛО БЫ СЧАСТЬЯ...» 12+
17.00 Субботний вечер
18.55 «Клетка»
21.00 Х/ф «НЕ БЫЛО БЫ СЧАСТЬЯ - 2» 12+
0.50 Х/ф «СПАСИБО ЗА ЛЮБОВЬ» 12+
3.35 Комната смеха

ЧТВ

8.10-8.20 Вести-Чăваш ен
10.05-11.00 Для вас, любимые. Концерт по заявкам
14.20-14.30 Вести-Чувашия

РОССИЯ К

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»
10.35 Х/ф «ТЕАТР»
12.55 Д/ф «Миротворец. Святой Даниил Московский»
13.30 Большая семья. Игорь Золотовицкий
14.25, 1.55 Д/с «Из жизни животных»
15.20 Д/с «Нефронтовые заметки»
15.45 «Признание в любви»
17.25 Д/ф «Вавилонская башня. Сокровище Меконга»
18.15 «Больше, чем любовь»
18.55 Х/ф «УЧЕНИК ЛЕКАРЯ»
20.10 Евгений Дятлов. Любимые романсы
21.20 По следам тайны. «НЛО. Пришельцы или соседи?»
22.10 Х/ф «ДЖЕЙН ЭЙР»
23.50 Гала-концерт в австрийском замке Графенег
1.10 Д/ф «Тайна белого беглеца»
2.50 Д/ф «Томас Кук»

НТВ

6.00 Т/с «ПОРОХ И ДРОБЬ» 16+
8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
8.15 «Золотой ключ» 0+
8.45 Их нравы 0+
9.25 «Готовим с Алексеем Зиминым» 0+
10.20 Главная дорога 16+
10.55 Кулинарный поединок 0+
12.00 Квартирный вопрос 0+
13.25 Своя игра 0+
14.10 Х/ф «МОЯ ПОСЛЕДНЯЯ ПЕРВАЯ ЛЮБОВЬ» 16+
16.15 Следствие вели...16+
17.10 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
19.55 «Самые громкие русские сенсации» 16+
21.50 Ты не поверишь! 16+
22.30 Т/с «ГРАЖДАНКА НАЧАЛЬНИЦА. ПРОДОЛЖЕНИЕ» 16+
0.30 «Жизнь как песня. Татьяна Буланова» 16+
1.35 «Как на духу « 16+
2.40 Авиаторы 12+
3.15 Т/с «ГРЯЗНАЯ РАБОТА» 16+
5.00 Т/с «ТРИ ЗВЕЗДЫ» 16+

ТВЦ

5.35 Марш-бросок 12+
6.05 М/ф «Бременские музыканты», «Ну, погоди!», «Ивашка из Дворца пионеров»
6.55 Х/ф «ПРИЕЗЖАЙТЕ НА БАЙКАЛ» 12+
8.25 Православная энциклопедия
8.50 Х/ф «ОГОНЬ, ВОДА И... МЕДНЫЕ ТРУБЫ»
10.15, 11.45 Х/ф «ГАРАЖ»
11.30, 14.30, 21.00 События
12.30 Х/ф «НЕИДЕАЛЬНАЯ ЖЕНЩИНА» 12+
14.45, 4.05 Петровка, 38 16+
14.55 Х/ф «БАРХАТНЫЕ РУЧКИ» 12+
16.55 Х/ф «ПОДРУГА ОСОБОГО НАЗНАЧЕНИЯ» 12+
21.20 Х/ф «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ШЕРЛОКА ХОЛМСА И ДОКТОРА ВАТСОНА. ДВАДЦАТЫЙ ВЕК НАЧИНАЕТСЯ»
0.25 Х/ф «МИСС ФИШЕР» 16+
1.35 Д/ф «Корчной. Шахматы без пощады» 12+
2.20 Д/ф «Вся наша жизнь - еда!» 12+
4.20 Т/ф «Атлас Дискавери. Открывая Бразилию» 12+

РЕН

5.00 Х/ф «АПОКАЛИПСИС» 16+
6.10 Т/с «ТУЛЬСКИЙ ТОКАРЕВ» 16+
9.40 «Чистая работа» 12+
10.30 «Смотреть всем!» 16+
12.30 «24» 16+
13.00 Премьеры «Военная тайна» 16+
17.00 «Территория заблуждений» 16+
19.00 Х/ф «ИВАН ЦАРЕВИЧ И СЕРЫЙ ВОЛК-2» 6+
20.30 Х/ф «ИСПАНСКИЙ ВОЯЖ СТЕПАНЫЧА» 16+
22.00 Х/ф «МЕКСИКАНСКИЙ ВОЯЖ СТЕПАНЫЧА» 16+
23.40 Х/ф «ХОЧУ В ТЮРЬМУ» 16+
1.30 Х/ф «НОЧНОЙ ПРОДАВЕЦ» 16+
3.15 Т/с «УМНОЖАЮЩИЙ ПЕЧАЛЬ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00 "Республика" хыпарсен кăларăмĕ
6.15 "Чăваш халăх юмахĕсем" 0+
6.30 "Республика"
6.45 "По существу" 12+
7.00 М/ф "Волшебник Изумрудного города" 0+
7.30 "Сто вопросов к взрослому" 12+
8.30 "Дело вкуса" Кулинарная программа 6+
9.00 "Один день с профессионалом" 6+
9.30 "Ылтăн çӳпçерен" 0+
10.00 "ПРИКАЗ, ЧИКĔ УРЛĂ КАÇМАЛЛА" Чăвашла куçарнă фильм 12+
12.00 Х/ф "ДВА КАПИТАНА" 12+
13.30 "В мире домашних животных" 12+
14.00 "Утомленный славой" 16+
14.30 Д/ф "Я остаюсь. Андрей Краско" 16+
15.30 Х/ф "ПРИКЛЮЧЕНИЯ ШЕРЛОКА ХОЛМСА И ДОКТОРА ВАТСОНА. СОКРОВИЩА АГРЫ" 12+
17.00 "Открытый регион" 12+
17.30 "Комфортный город" 12+
18.00 "Правительственная связь" 12+
19.00 "Праздничный концерт, посвященный дню города Чебоксары" Телеверсия 6+
21.00 Т/с "ГЕНЕРАЛЬСКАЯ ВНУЧКА" 16+
23.30 Т/с "ДВОЕ ДЕТЕЙ, ЖЕНА И ДОЧЬ" 16+

Чăваш Наци радиовĕ

6.05-7.00 Чĕнтĕрлĕ чаршав. (12+) 7.05-8.00 Женская среда. (12+) 9.05-9.30, 10.05-10.30, 15.05-15.30, 16.05-16.30, 18.10-18.30, 19.05-19.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00 Тăван ăс-хакăл. (12+) 9.30-10.00 Рабочая смена. (12+) 10.30-11.00 Чĕрĕлĕх çути. (12+) 11.05-11.30, 15.05-15.30, 17.05-17.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 11.30-12.00 Ачалăх урхамахĕ. (12+) 12.00-12.10 Хыпарсем. (12+) 12.10-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.05-15.00 Радиотеатр. 1 пайĕ. (12+) 15.30-16.00 Пултарулăх çулĕпе. (12+) 16.00-16.10 Хыпарсем. (12+) 16.30-17.00 Символ веры. (12+) 17.30-18.00 Шурăм пуç. (12+) 18.30-19.00 Ялтан яла. (12+) 19.30-20.00 Уйăхпи юмахĕсем. (6+) 20.05-24.00 Каçхи микс. (12+)

Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

7.10 Вести-Чувашия
7.23 Анонс передач
7.25 Паянхи кун
7.31 Столичный курьер
7.42 С нами Бог
7.57-8.00 Юрă çаврăмĕ
* * *
12.10 Мамино право
12.33 Килте пĕçерер-ха
12.39-13.00 Эсир юратнă юрă-кĕвĕ
* * *
18.10-19.00 Юрă пултăр парне. Тӳрĕ эфир

24 вырсарни кун

1 КАНАЛ

6.00, 10.00, 12.00 Новости
6.10 Х/ф «ЛУЧШЕЕ ЛЕТО НАШЕЙ ЖИЗНИ» 16+
8.10 «Армейский магазин» 16+
8.45 «Смешарики. ПИН-код»
8.55 «Здоровье» 16+
10.15 «Непутевые заметки» 12+
10.35 «Пока все дома»
11.25 «Фазенда»
12.15 «Идеальный ремонт»
13.10 «Среда обитания» 12+
14.10 «Что? Где? Когда?»
15.15 «Молодые миллионеры» 16+
16.20 «Минута славы» 12+
17.45 «Куб» 12+
18.50 «Достояние Республики» Лучшее
21.00 «Время»
22.30 «Повтори!» Пародийное шоу 16+
0.40 Х/ф «ЖЕМЧУЖИНА НИЛА» 16+
2.40 Х/ф «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ХИТРОУМНОГО БРАТА ШЕРЛОКА ХОЛМСА» 16+
4.25 «Контрольная закупка»

РОССИЯ 1

5.15 Х/ф «ВОЗВРАТА НЕТ»
7.20 Вся Россия
7.30 Сам себе режиссер
8.20 «Смехопанорама» Евгения Петросяна
8.50 Утренняя почта
9.30 «Сто к одному»
10.20 Местное время. Вести-Москва. Неделя в городе
11.00, 14.00, 20.00 Вести
11.10 «Про декор»
12.10, 14.30 Т/с «Я БОЛЬШЕ НЕ БОЮСЬ» 12+
14.20 Местное время. Вести-Москва
21.00 Х/ф «МУЖ СЧАСТЛИВОЙ ЖЕНЩИНЫ» 12+
22.55 Х/ф «ВАСИЛЬКИ ДЛЯ ВАСИЛИСЫ» 12+
0.55 Х/ф «БОГ ПЕЧАЛИ И РАДОСТИ» 12+
2.45 «Моя планета» представляет. «Мышкин» «Париж без Эйфелевой башни»
3.45 Комната смеха

ЧТВ

10.20-11.00 Вести-Чувашия. События недели

РОССИЯ К

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»
10.35 Х/ф «УЧЕНИК ЛЕКАРЯ»
11.45 «Легенды мирового кино» Шарль Азнавур
12.15 «Цирк Массимо»
13.10 Звездные портреты. «Павел Попович. Космический хулиган»
13.40, 1.55 Д/с «Из жизни животных»
14.35 «Пешком...» Москва железнодорожная
15.05 Гала-концерт в австрийском замке Графенег
16.30 «Православие в Америке»
17.15 Д/ф «Тайна белого беглеца»
18.05, 1.10 «Искатели» «Затерянный город шелкового пути»
18.50 «Те, с которыми я... Голубиный мир»
19.40 Х/ф «ЧУЖАЯ БЕЛАЯ И РЯБОЙ»
21.15 Хрустальный бал «Хрустальной Турандот» в честь Светланы Немоляевой
22.35 Х/ф «БРАТЬЯ»
0.05 «Take 6» Концерт в Москве
2.50 Д/ф «Харун-аль-Рашид»

НТВ

6.00 Т/с «ПОРОХ И ДРОБЬ» 16+
8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
8.15 «Русское лото плюс» 0+
8.45 Их нравы 0+
9.25 Едим дома 0+
10.20 «Чудо техники» 12+
10.55 К 70-летию Ясско-Кишиневской операции. «Красный флаг над Кишиневом» 16+
12.00 «Дачный ответ» 0+
13.20 СОГАЗ - Чемпионат России по футболу 2014/2015. «Кубань» - «Локомотив»
15.30 «Бывает же такое!» 16+
16.15 Следствие вели...16+
17.10 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
19.55 Т/с «МЕНТ В ЗАКОНЕ-8» 16+
1.50 Х/ф «ЕЛЬЦИН. ТРИ ДНЯ В АВГУСТЕ» 16+
3.45 Авиаторы 12+
4.10 Т/с «ГРЯЗНАЯ РАБОТА» 16+

ТВЦ

5.15 «Алиса в Зазеркалье» Спектакль Московского театра «Мастерская Петра Фоменко» 12+
7.50 «Фактор жизни» 6+
8.25 Х/ф «ОНА ВАС ЛЮБИТ!»
10.05 «Барышня и кулинар» 12+
10.40 Д/ф «Игорь Тальков. Я точно знаю, что вернусь» 12+
11.30, 14.30, 21.00 События
11.45 Х/ф «ЛАРЕЦ МАРИИ МЕДИЧИ» 12+
13.35 «Смех с доставкой на дом» 12+
14.00 Роман Карцев в программе»Приглашает Борис Ноткин» 12+
14.45 Х/ф «САМАЯ КРАСИВАЯ» 12+
18.15, 21.20 Х/ф «САМАЯ КРАСИВАЯ-2» 16+
22.15 Х/ф «ВЕРА» 16+
0.05 Х/ф «БАРХАТНЫЕ РУЧКИ» 12+
2.05 Д/ф «Анатолий Карпов. Ход конем» 12+
2.55 Д/ф «Гражданская война. Забытые сражения» 12+
4.35 «Осторожно, мошенники!» 16+
5.10 Т/ф «Атлас Дискавери. Открывая Австралию» 12+

РЕН

5.00 Т/с «УМНОЖАЮЩИЙ ПЕЧАЛЬ» 16+
15.00 Х/ф «ИВАН ЦАРЕВИЧ И СЕРЫЙ ВОЛК-2» 6+
16.30 Х/ф «ИСПАНСКИЙ ВОЯЖ СТЕПАНЫЧА» 16+
18.00 Х/ф «МЕКСИКАНСКИЙ ВОЯЖ СТЕПАНЫЧА» 16+
19.45 Х/ф «Я - ЛЕГЕНДА» 16+
21.40 Х/ф «ПАРОЛЬ «РЫБА-МЕЧ» 16+
23.30 Х/ф «ОТЧАЯННЫЙ МСТИТЕЛЬ» 16+
1.20 Т/с «НАСТОЯЩЕЕ ПРАВОСУДИЕ: ПРИЗРАК» 16+
3.00 Х/ф «ЖИЗНЬ КАК ОНА ЕСТЬ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00 Д/ф "Я остаюсь. Андрей Краско" 16+
7.00 М/ф "Волшебник Изумрудного города" 0+
7.30 "Сто вопросов к взрослому" 12+
8.30 "Дело вкуса" Кулинарная программа 12+
9.00 "След в истории" 6+
9.30 "Утренняя зарядка со звездой" Телеверсия 6+
10.00 "ЮРАТУПА КĂВАКАРЧĂНСЕМ" Чăвашла куçарнă фильм 12+
12.00 Х/ф "ДВА КАПИТАНА" 12+
13.30 "В мире домашних животных" 12+
14.00 "За все благодарю" Концерт Сергея Захарова 12+
15.30 Х/ф "ПРИКЛЮЧЕНИЯ ШЕРЛОКА ХОЛМСА И ДОКТОРА ВАТСОНА. КОРОЛЬ ШАНТАЖА" 12+
17.00 "Бухты барахты" 6+
17.30 "Модная свадьба" 12+
18.00 "Яш чух, çамрăк чух" 12+
18.30 "Бегом на шпильках" 12+
19.00 "Чебоксары - город славы трудовой" Гала - концерт участников творческого фестиваля. Телеверсия 6+
21.00 Т/с "ГЕНЕРАЛЬСКАЯ ВНУЧКА" 16+
23.00 Т/с "ДВОЕ ДЕТЕЙ, ЖЕНА И ДОЧЬ" 16+

Чăваш Наци радиовĕ

6.05-6.30, 7.05-7.30, 9.05-9.30, 15.05-15.30 Юрă вăчăри. (12+) 6.30-7.00 Юрату авăрĕнче. (12+) 7.30-8.00 Символ веры. (12+) 8.05-8.30, 11.05-11.30, 16.10-16.30, 17.05-17.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 8.30-9.00 Присягая Родине. (12) 9.30-10.00 Рабочая смена. (12+) 10.05-11.00 Çичĕ юрă. (12+) 11.30-12.00 Ачалăх урхамахĕ. (6+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.05-15.00 Радиотеатр. 2 пайĕ. (12+) 15.30-16.00 Социальный вопрос. (12+) 16.30-17.00 Чĕрере çуралнă сăвăсем. (12+) 17.10-18.00 «Хыпар» хаçат тата чăваш интеллигенцийĕ. (12+) 18.10-19.00 Иксĕлми çăлкуçсем. (12+) 19.05-20.00 Янра юрă! (хит-парад). (12+) 20.05-24.00 Каçхи микс. (12+)

Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

7.10 Анонс передач
7.17 Паянхи кун
7.21 Столичный курьер
7.34 Здоровье
7.44 Сан яту-вĕрентекен
7.55-8.00 Юрă çаврăмĕ
***
12.10-13.00 Кайри - мала. Хит-парад
* * *
18.10 Ылтăн çӳпçерен
18.48-19.00 Приглашение к диалогу

АПАЧĔ ТУТЛĂ ПУЛТĂР

Груша квасĕ

1,5 килограмм груша, 600-800 грамм сахăр, 25 грамм çĕпре, 30 грамм исĕм çырли, лимон йӳçекĕ кирлĕ.

Çӳхен туранă грушăна вĕретсе сивĕтнĕ шыва ямалла, чĕптĕм лимон йӳçекĕ хушмалла. Хутăша сахăрпа, çĕпрепе пăтратса ăшă вырăна лартмалла. 12-14 сехетрен, кăпăк пуçтарăнсан, груша квасне марля витĕр сăрăхтармалла. Кĕленчене тултарса 2-4-шар исĕм çырли ямалла. Кваса сулхăн вырăнта тытмалла. Вăл эрнерен йӳссе çитĕ.

Коктейль

100-шер грамм хурлăхан, хăмла çырли, 200 миллилитр сĕт, 200 грамм мороженăй, 2 апат кашăкĕ сахăр кирлĕ.

Çырлапа сахăр хутăшне блендерпа пăтратмалла. Нимĕре сĕтпе, мороженăйпа хутăштармалла. Сĕтел çине лартиччен ăна пĕтнĕк çулçипе илемлетмелле.

Крюшон

1 литр хура чей, 100 грамм сахăр, 1 пан улми, 1 апельсин, 100 грамм çырла, газлă 0,5 литр минерал шывĕ, 0,5 литр пан улми сĕткенĕ, 2 лимон сĕткенĕ кирлĕ.

Чейе сивĕтмелле. Çырлана сахăрпа пăтратмалла. Пан улмипе апельсина вĕттĕн турамалла. Çимĕçсене лимон сĕткенĕпе, 0,25 литр пан улми сĕткенĕпе пăтратмалла. Хутăша 40-50 минутлăха сивĕтмĕше лартмалла. Сĕтел çине лартиччен чей, минерал шывĕ, юлнă пан улми сĕткенне ямалла.

Слива джемĕ

1 килограмм слива пуçне 0,5 килограмм сахăр кирлĕ.

Вăррине кăларса сливăна 2 пая уйăрмалла. Çуррине вĕттĕн тураса вăйсăр çулăм çинче пĕçермелле. Сĕткенĕ тухсан сахăр хушмалла. Ирĕлсе пĕтсен юлашки сливăна ямалла. Джема çăраличчен вăйсăр çулăм çинче вĕретмелле. Унтан ăна çур литр банкине тултармалла. Хупăлчапа витсе савăта 15 минут стерилизацилемелле.

Пан улмипе груша джемĕ

1 килограмм пан улми, 500 грамм груша, 1 килограмм сахăр кирлĕ.

Пан улми сĕткенне кăлармалла. Ăна сахăрпа хутăштармалла. Сĕткен вĕреме кĕрсен теркăланă груша хушмалла. Çак хутăша пиçиччен вĕретмелле. Çулăма сӳнтериччен тăтăш пăтратмалла.

Пахча çимĕç салачĕ

5 килограмм баклажан, 10 пылак пăрăç, 1-2 помидор, йӳçĕ 4 пăрăç, 200 грамм ыхра, 0,5 литр тип çу, 6 процентлă 0,5 литр уксус, 1,5 апат кашăкĕ тăвар, 1,5 апат кашăкĕ сахăр кирлĕ.

Тип çупа уксуса тăварпа, сахăрпа пăтратмалла. Баклажана – 2 сантиметр хулăнăш, пылак пăрăçа – пĕрчĕлесе, помидора тăваткалласа турамалла. Йӳçĕ пăрăçпа ыхрана вĕттĕн касмалла. Баклажана, пылак пăрăça тип çупа уксус хутăшĕпе уйрăммăн ăшаламалла, сивĕниччен кĕтмелле. Çимĕçсене сийлесе /баклажан – пылак пăрăç – помидор – йӳçĕ пăрăç – ыхра/ банкăна тултармалла. Çиелтен 2 апат кашăкĕ тип çупа уксус хутăшĕ ямалла. Банкăсене хупăлчапа витсе çимĕçсене пастеризацилемелле.

Аджика

3 килограмм тăрăхла кавăн пуçне 0,5 килограмм пылак пăрăç, 0,5 килограмм кишĕр, 1,5 килограмм помидор, 1,5 стакан тип çу, 0,5 стакан сахăр, 2 апат кашăкĕ тăвар, 2,5 апат кашăкĕ авăртнă пăрăç, тасатнă 1 стакан ыхра кирлĕ.

Тăрăхла кавăна, кишĕре, пылак пăрăçа, помидора аш арманĕ витĕр кăлармалла. Çак хутăша тип çупа, сахăрпа, тăварпа пăтратса 40 минут пĕçермелле. Унтан пăрăç, вĕтетнĕ ыхра хушмалла. 10 минут вĕретсен çулăма сӳнтермелле. Аджикăна банкăна вĕрилле тултармалла.

Хĕллехи салат валли

200 грамм хĕрен тымарĕ пуçне 350 грамм хăяр, 300 грамм укроп, 150 грамм тăвар кирлĕ.

Укропа вĕттĕн турамалла. Хĕрене – вĕтĕ, хăяра шултра терка витĕр кăлармалла. Çимĕçсене тăварпа пăтратмалла. Хутăша банкăна тултарса пластмасса хупăлчапа витмелле. Вăл сивĕтмĕшре лайăххăн упранать. Ăна хĕллехи салата хушмалла.

ĔНЕНЕТĔР-И Е ÇУК-И?

Куç ӳкнине ирттерме

Сăлтавсăрах япăх туятăр тăк – вăй çук, пуç ыратать, ăш пăтранать, шăнтса пăрахать, пуç çаврăнать – сирĕн çине хаяр ӳкме пултарнă. Кун пек чухне чи малтанах душ кĕмелле. Шыв куç ӳкнине иртерет, япăх кăмăла сирет. Шыва кĕме май çук чухне пите е алла çумалла. Питĕ йывăр туймасан контрастлă душ кĕмелле. Вăл организма пур вăйхăватпа ĕçлеме хистет, иммунитета çирĕплетет. Чĕрепе аптăракансен лĕп шывран пиçĕхме тытăнмалла. Чӳхеннĕ хыççăн вĕри чей ĕçмелле, хăвăра лăплантарма тăрăшмалла. Килĕшекен кĕлле вуламалла, турăш умĕнче çурта çутмалла. Усал шухăшлă çын сирĕнтен вăйлăрах пулнине, вăл сиен кӳрессе ĕненменни – куç ӳкнинчен сиплекен чи лайăх мел.

КАЛА-ХА, ТĔЛĔКĔМ

Симĕс йывăç çинче ӳсекен хĕрлĕ пан улми – ăнăçăва, тупăша, çине тăрса ĕçлемелли вăхăта,

пан улми çини – мĕн патне ăнтăлни йăлтах пурнăçланасса,

чи çӳлти турат çинчи пĕртен пĕр пан улми – палăртни пурнăçа кĕресси иккĕленӳллĕ,

çĕре ӳкнĕ пан улми – суя юлташсем йăпăлтатасса,

çĕрĕк пан улми – усăсăр ăшталанăва,

хуртлă пан улми çини – ăнăçсăр ĕçе,

йӳçĕ пан улми çини – хурлăха, сирĕн çумри суя юлташа,

такамран пан улми илни – сире лайăххи кĕтет,

пан улми касни – уйрăлăва,

пылак пан улми – савăнăça,

хĕрлĕ те сĕтеклĕ пан улми – ĕçри, юратури телее,

пан улми сачĕ – шанчăклă юлташсене, хĕрарăмшăн – ача-пăчаран пархатар курасса,

симĕс пан улми – юратури, туслăхри шанчăксăрлăха,

нумай-нумай, пĕр михĕ пан улми – ытлă-çитлĕ пурнăça е юраман «çимĕç» илĕртессе,

пан улми пуçтарни е туянни – çĕнĕ юратăва,

такама пан улми пани килĕштерессе, кăсăклăх çураласса пĕлтерет.

ШУТА ИЛМЕ

Йывăç юпа тайăласран

Йывăç юпа хăвăртах çĕрме пуçлать. Ĕмĕрне тăсас тĕллевпе пĕрисем ăна çунтараççĕ, теприсем сăмала сĕреççĕ. Витĕмлĕ урăх мелпе те усă курма пулать. Тĕслĕхрен, ăшă шывра тăвар ирĕлтермелле. Йывăç юпана çак хутăша чикмелле. Ăна вырăна лартсан та йĕри-тавра тăвар сапмалла.

Извеç хутăшĕ те пулăшать. Хуппинчен тасатнă юпана çак хутăшра темиçе кун тытмалла. Типсен тимĕр купоросĕ сĕрмелле.

Исĕм çырли çиес килсен

Исĕм çырли хăвăртрах пиçтĕр тесен тĕме 50-шар грамм фосфор тата кали им-çамĕпе апатлантармалла. Калие йывăç кĕлĕпе улăштарма юрать. Пĕр витре шыва 100-150 грамм кĕл ямалла, 7-10 кун тăрăлтармалла.

Хĕвел çутине хуплакан çулçăсене иртме те ӳркенмелле мар. Унсăр пуçне çимĕç паракан турат вĕçне татмалла.

- Шăлана кĕленче савăтра упрасан лайăхрах. Тусан, çӳп-çап кĕресрен марльăпа çыхмалла. Хупăлчапа питĕрмелле мар, çырла кăвакарма пултарать. Савăта тĕттĕм вырăна лартмалла. Хĕвел çути лексен çырлари С витамин çухалать. Шăлана полиэтилен çатăркара упрама сĕнеççĕ.
- Кĕтмеле сивĕтмĕше хумасăрах çуркуннеччченех упрама пулать. Çанталăк сивĕтиччен çырлана шыва ярса лартмалла. Шăнтсан сăрăхтармалла, карçинккана е урăх савăта куçармалла.
- Çулçăллă пахча çимĕçе /тĕслĕхрен, укроп, салат, пахча кĕпçи/ чарари шывпа çумалла. Тăпрапа хăйăр тĕпĕнче юлчăр тесен ешĕл çимĕçе шыва тăкмасăр кăларса илмелле.

СĂНАНИНЧЕН

Çурла, 18. Пĕлĕтсем вăрман тăрринчен «çаклансан» – кăмпана кайма юрать. Килти выльăх-чĕрлĕх пĕр çĕрелле пухăнса тăрсан – çумăра. Юхан шыв кăпăклансан – тепĕр кунтан çумăр çăвĕ. Юхан шыв ытти чухнехи пек мар тăрă тăрсан – çумăра. Çанталăк сасартăк улшăнсан, кассăн-кассăн вĕрекен çиллĕ те вăйлă çумăр çусан пулă кĕмест.

Çурла, 19. Каçа хирĕç кĕтӳри выльăх-чĕрлĕх кăшкăрма тапратсан – çумăра. Сыснасем ăмăр умĕн пылчăкра йăваланма уйрăмах юратаççĕ. Хыр кăмпи шăтсан уплюнкка та тухатех. Юхан шывра çӳрекен транспорт кăшкăртнă сасă янăрамасăр илтĕнсен – çанталăк лайăхланасса.

Çурла, 20. Хăйă шартлатса, хĕмне сирпĕтсе çунсан – çумăра. Шăрăх мар çанталăкра, çил хĕвел анăç тата кăнтăр-хĕвел анăç енчен лăпкă вĕрнĕ чухне пулă лайăх кĕрет. Хĕвел тухнă чухне шурăм пуç хĕрелсен – çумăра. Сайра пĕлĕт – уяра, йăрăмлă-йăрăмли – çумăра. Автансем хĕвел аничченех, пĕрремĕш çăлтăр тухиччченех туслă авăтсан – ыран уяр пулмалла.

Çурла, 21. Кĕл чечек иртенпех çеçкине уçмасан – ăмăра. Лиственница лăсси пĕрĕнсен, çавракан курăнсан – çумăра. Чул, килти япаласем, уйри çĕр нӳрелсен – çумăра. Тăвăл чухне сурăхсем çиле хирĕçех çӳресен – çанталăк лайăхланасса.

Çурла, 22. Тĕтĕм çӳлелле тӳррĕн хăпарсан – лайăх çанталăка. Кăнтăр енчен çавра çил килсе кĕрсен – хĕлле юр нумай ӳкĕ.

Çурла, 23. Тăрнасем вĕçсе кайсан юпа уйăхĕнчех шартлама килĕ, каймасан – хĕл кая юлса ларать. Сунă чухне сĕт кăпăклансан – йĕпе-сапана. Сывлăм ирхи 6-7 сехетре типсен е кăнтăрлаччченех тăрсан – пĕлĕтлĕ те çумăрлă çанталăка.

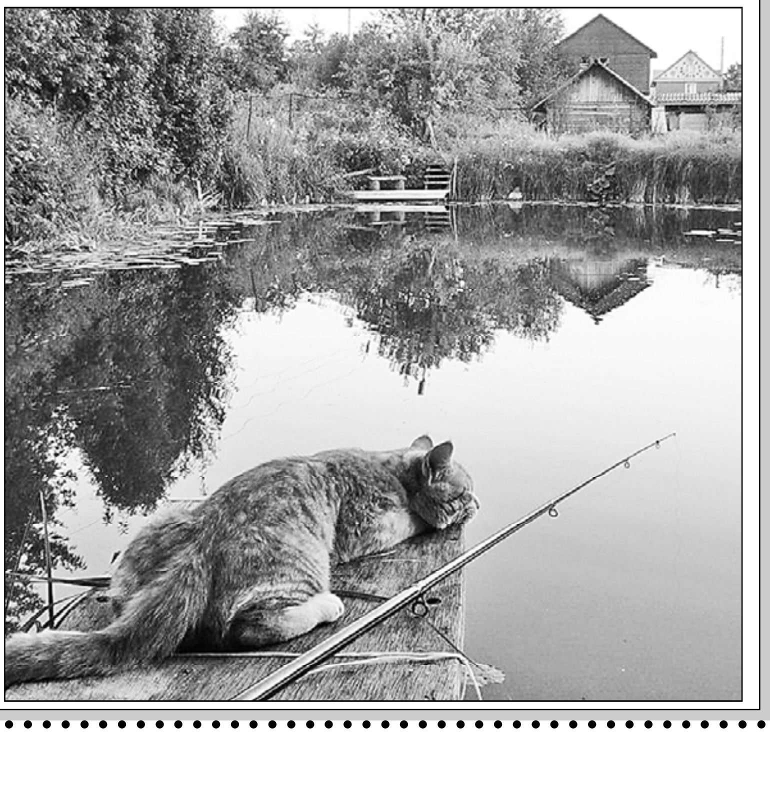

КУН ПЕК ТЕ ПУЛАТЬ

Кăнтăрлахи улах

Урамра çын утни курăнмасть. Кил хуçисенчен ытларахăшĕ ют çĕрте ĕçлет. Хĕрарăмсен вара – хăйсен кăсăкланăвĕ. Халĕ ялта выльăх тытакан сахал. Çавăнпах утă-улăм хатĕрлесе хăшкăлмалла мар. Хур-кăвакал та усрамаççĕ. Апла тăк вĕсене те шыв хĕррине хăвалас шухăш çук. Эх, ытла та канлĕ-çке пурăнма.

Ав пĕр арçын килĕнчен тухрĕ. Ăçта васкать-ши вăл? А-а-а... каç пуличченех улаха вĕçтерчĕ. Çакна никам та асăрхаман тетĕр-и? Йăнăшатăр. Çын иртсе кайни чӳречерен курăнмасть-им? Кунта кашни пулăм – ал тупанĕ çинчи пекех. Кӳршĕ хĕрарăмĕ пушшех йăлт пĕлсе тăрать.

Арçын ăшшишĕн тунсăхласа çитнĕскерĕн упăшки ыттисемпе пĕрле вăрăм укçа шырама тухса кайнă. Тахçан таврăнать ĕнтĕ вăл – çакна хăй те, арăмĕ те пĕлмест. Еркĕнпе юрату вăййи пуçлама никам та чăрмантармасть.

«Вăт намăссăрсем! Кил картинчех ыталанма пуçларĕç те...» – каласа кăтартать канăç çухатнă кӳршĕ. Унтан чӳречерен мĕн курнине сăнласа парать. Эрех сыпнăскерсем, паллах, никамран та пытанман. Те спектакль ку, те чăн пурнăç... Хĕрарăмпа арçын вĕри юратăва пула çакнашкал хăтланни иккĕленӳллĕ. Çак тĕл пулу иккĕшне вăхăтлăх киленӳ çеç кӳрет. Мĕншĕнни паллă: вĕсем ыттисемпе те вырăн ăшăтма хирĕç мар. Çакăн пирки те ял-йыш тахçантанпах калаçать, сӳтсе явать. Хăçанччен тăсăлĕ ĕнтĕ çакнашкал хутшăну?

Тен, çемье пусĕ ăса вĕрентĕ мăшăрне... Каллех татăклăн калаймăн. Упăшки ĕç пĕтернипе пĕлсенех хĕрарăм эрех янтăласа хурать. Кайран ял хапхи патĕнчех кĕтсе илет ăна. Хул хушшине кĕленче хĕстерсе тухать. «Арăм мана хаклама пĕлет», – тет пуль арçын. Пĕр-ик черкке эрех ĕçсен нимĕн те кăсăклантармасть ăна. Сывăрса тăрсан хĕрарăма ял тăрăх шыракалать-ха вăл. Анчах пĕлĕшĕсем унпа сăмах хушма тăхтаççĕ. Каласа пăх-ха – усал хыпар пĕлтерекене ним мар çапса яма пултарать вăл. Паллах, патак çиййиччен пăрăнса утни лайăхрах.

«Мĕн хăтланатăн эсĕ? Тăна кĕр...» – теççĕ йăмăкĕсем. Анчах тăванĕсен сăмахĕсене хăлхана та чикмест аскăн хĕрарăм. «Мана пурăнма вĕрентмелле мар...» – кĕске унăн хуравĕ.

Ялта ĕç çуккипе иртĕнсе кайрĕ-ши халăх? Апла мар-ха, ырă малашлăх пирки шухăшлакан çынлăх чиккинчен каçас çук. Тепĕр тесен, кил таврашĕнче ĕç нихăçан та пĕтмĕ. Унсăр пуçне кашни çыннăн чун киленĕçĕ пур.

Тӳнтер пурнăçăн чăнлăхĕпе ниепле те килĕшес килмест. Арăмĕпе упăшкин ачи-пăчине пĕртĕс-тĕкел пăхса çитĕнтермелле. Хусахсен вăхăтра авланмалла. Çакă мар-и пурнăç илемĕ?

Лира СТЕПАНОВА.

ЧУНРИ

Урăххине тĕлĕке те кĕртмĕп

Урамра тантăшăн упăшки ыталаса илчĕ. «Хăçан тĕл пулăпăр?» – пăшăлтатрĕ хăлхаран. «Ан çулăх», – терĕм яланхи пекех. Çакна мăшăрăм чӳречерен асăрханă. «Мĕн, хĕр чухнехине аса илесшĕн-и?» – тарăхса каласрĕ вăл картишне тухса. Нимĕн те хуравламарăм. Гена ман хыççăн чупни çинчен каласа кăтартнăччĕ ăна. Мĕншĕн шăл çыртма пĕлменши? Мана çеç мар, такама та килĕштернĕ кăвак куçлă çав каччă. Çаплипех ирĕклĕ туять пулмалла хăйне.

Тепрехинче упăшка ĕлĕкхи çырусене тупнă. Çакă та, паллах, унăн кăмăлне пăснă. «Савнисемпе çӳрени манăçмасть-и?» – йĕкĕлтевлĕ пуçларĕ вăл хăйĕн сăмахне. Юрату çырăвĕсене тахçантанпах тытса пăхман. «Эсĕ вĕсем пек савма пултаратăн-и? Сăмахпа та йăпатма, астарма, кăмăла çавăрма пулать...» – хутшăнтăм калаçăва. Тепри пулсан тарăхса вăрçă пуçлĕччĕ, манăн упăшка ун пек мар – алăка хыттăн хупса килтен тухса кайрĕ. Унтан... çĕрĕпе те килмерĕ. Шăмăсăр чĕлхе темĕн те пакăлтатать çав. Йĕркеллĕ калаçнă пулсанах иксĕмĕр те лăпкă сывăрăттăмăр. Юратнине сăмахпа ĕнентермелле-и вара? Тĕрĕсех, çав туйăм хăватне чунпа туймалла. Эпĕ, чăнах, урăх арçынна тĕлĕке те кĕртес çук.

Тепĕр кун каçченех телефон тытмарĕ. Ăш çунса тухатчĕ. Юрать-ха апат пиçсен ним пулман пекех хваттере кĕрсе тăчĕ вăл. Ăçта кайнă? Кампа вăхăта ирттернĕ? Çук, темле ыйтсан та каласа кăтартмарĕ. Хăй курман хушăра унăн телефонне пускаласа пăхрăм. Çĕрĕпе Гальăпа та, Верăпа та, Надьăпа та çыхăннă мăшăрăм. Мĕнле хĕрарăмсем вĕсем? Çемьеленмен-ши е упăшкисем çумра çук-ши? Çакăн çинчен шухăшласах пуç ыратма пуçларĕ. Çитменнине тата ун патне пĕр вĕçĕм шăнкăравлама пуçларĕç. Ĕнерхисемех ĕнтĕ.

Хитре калаçма пĕлмен арçын та урăх хĕрарăма çавăрма май тупать иккен. Ай-уй, куç умĕнчех енчен енне турткалаççĕ. «Эсĕ вĕсене мар, мана кирлĕ», – терĕм мăшăрăма хыттăн ыталаса. Вăл йăл кулса кăтартрĕ.

«Паян ĕнерхинчен хытăрах юрататăп сана», «Санпа юнашар канлĕ те лăпкă», «Эсĕ маншăнах çуралнă çĕр çинче»... – кăшт пушансанах упăшка патне çакнашкал СМС-çырусем шăрçалама пуçларăм. Урăххисем пирки шухăшлама вăхăт ан юлтăр унăн.

Вăл та хирĕç хуравлать. Çук, никама та мар, мана кăна юратать мăшăрăм. Çакă нимрен хаклă.

Екатерина ЦВЕТКОВА.

АХ, АНЧАХ...

Юратупа тапать чĕре

Çуллахи кунсене Таня çав тери юратать. Ĕç нумаййи ăна пачах хăратмасть, савăнтарать кăна тейĕн. Çулсеренех отпуск илсе яла аппăшĕ Тоня патне каять вăл, ăна пулăшать. Хĕрĕсем ӳссе килтен тухса кайрĕç ĕнтĕ, тăванĕ тĕп килте пĕчченех пурăнать, упăшки çĕре кĕнĕ. Ача чухне Таньăпа Тоньăна йĕкĕреш тесе пăтраштаратчĕç, уйрăмлăхĕ те вĕсен хушшинче – икĕ çул кăна. Çывăх çынпа калаçса, тăван кил ăшшипе чуна йăпатни – пĕрре, кунсăр пуçне яла Танюка пĕрремĕш юратăвĕ илĕртет.

Таня шкултан вĕренсе тухнă чухне Владик тин кăна çар хĕсметĕнчен таврăннăччĕ. Хальхи пекех ас тăвать: «Ялĕпех салтак курма утаççĕ паян. Владик сержант пакунĕпе, кăкăр паллисемпе килнĕ тет. Çав тери маттурланса кайнă-ă!» – каласа кăтартрĕ аппăшĕ йăран çумланă май.

Каçхине хĕрсем ташă каçне тухрĕç. Чăнах та, Владик тавра хĕрĕсем те, каччисем те пухăннă. Танюш çамрăклах хăюллăччĕ çав, шкулта паллă спортсменка, комсомол организацийĕн председателĕ пулнă. Арçын ачасене вырăна лартасси ним те марччĕ унăн. Акă вăл салтака сырнă ушкăн патне пычĕ те: «Мĕн чиперри унта, çын пекех-иç? Шыва кĕнĕ чухне сан йĕммӳ ăшне шапа чиксе янине манман-и-ха? Хăранипе мана хăваласа та çитеймерĕн вĕт», – тесе лаплаттарса хучĕ. Аппăшĕ аякран кăрт! тĕксе илчĕ, ыттисем те шыв сыпнă пек тăчĕç. «Эсĕччĕ-и вăл – шапасенчен хăраманскер? Висĕ çулта авă епле хĕр пулса кайнă эсĕ! Мĕнле унта, пурăнаççĕ-и пирĕн шапасем?» – куç илми пăхрĕ Владик. «Пĕри саншăнах тунсăхласа вилнĕ, тепри салтакран кĕтсе илейменнипе качча кайнă тет...» – Танюш шахвăртнинчен пурте кулса ячĕç. Кайран купăс тăсса ячĕç те пурте вăйă картине тăчĕç. Висĕ çул хушшинче Владик чăваш ташшинчен тунсăхланă курăнать, саккăрла та çаптарчĕ, ура хуçса та ташларĕ. Хĕрĕсем куçĕпе вут-хĕм сирпĕтсе ун çине ытараймасăр пăхаççĕ. Çемĕ улшăнсан хăйсене вальса кăларасса кĕтеççĕ. Танюш чĕри те хыттăн тапать. Халĕччен вăл хăйĕнче кунашкаллине асăрхаманччĕ. Акă Владик ун патне пычĕ те алăран çавăтса ташă картине кăларчĕ. Ах! çунчĕç пăхса тăракан ытти хĕрсен чунĕсем. Вăйлă алă хĕрĕн çинçе пилĕкне ярса илчĕ, мăшăр куç никама та асăрхамарĕ çак самантра. Урасем хăйсемех çаврăнаççĕ, Танюшăн вĕлтĕр-вĕлтĕр кĕпи илемлĕн чӳхенет, хумлăн-хумлăн выртан сарă çӳçĕ варкăшать. Те тĕлĕк курать паян Танюш, те чăнлăхра... Кĕвĕ чарăнсан тин тăна кĕчĕ пике. Çавăнтанпа канăçа çухатрĕ вăл, пĕрремĕш черчен туйăмсем ăна çупăрласа илчĕç.

Çĕрĕпе çывăрайманччĕ ун чухне хĕр, ашшĕ хĕрĕсене ирхи шуçăмпах утă çулма илсе кайрĕ. Канма ларсан аппăшĕпе йăмăкĕ вăрттăн тем пăшăлтатрĕç, ĕнерхине сӳтсе яврĕç. Танюшăн чунрине йăлтах каласа кăтартас килет. «Владик кайран леш касри Наталие чĕнсе кăларчĕ, вĕсем те пирĕн пекех хитре ташларĕç-и? Эпир пĕртте такăнмарăмăр, ура çине те пусмарăмăр», – Тоня мĕн те пулин каласса кĕтрĕ кĕçĕнни. «Натали сан чухлĕ ташлаймасть, вăл хăй ун умне пырса тăчĕ, Владик куçĕпе такама шыратчĕ, эсĕ таçта пăрăнтăн ун чухне...» – мĕн курнине пĕлтерет аппăшĕ. Калаçăççĕ-калаçăççĕ те и-хи-хик! кулса яраççĕ пикесем. «Эсир ывăнман курăнать, тытăр çавусене!» – ĕçе хăвалать ашшĕ.

Кунĕпе хĕвел айĕнче ĕшенчĕç пикесем. «Паян ниçта та тухмастпăр, выртса çывăратпăр», – терĕç. Каç пулсан пĕвене кайса шывра шăмпăлтатрĕç те ывăнни таçта кайса кĕчĕ. Каллех хитре кĕписене тăхăнчĕç те клубалла утрĕç. Сасартăк иккĕшĕн хушшине... Владик кĕрсе тăчĕ, пилĕкĕсенчен ярса илсе иккĕшне те хăрăсах çаврăчĕ. Паянхи каç ĕнерхинчен те кăсăклăрах иртрĕ Танюшăн. Ăна пĕрремĕш хут каччă килне ăсатса ячĕ.

Аякри хулари аслă шкула вĕренме тухса кайичченех пике колхоз бригадине тухрĕ, çĕрлеччченех йĕтем çинче ĕçлерĕç. Водителе вырнаçнă Владик та уйран тырă турттарчĕ. Епле ырă вăхăтчĕ çамрăксемшĕн! Кĕркунне Танюш хулана тухса кайрĕ. Тем пек уйрăласшăн марччĕ вăл ялтан, фермăна ĕне сума кайма та хатĕрччĕ. Анчах Владик: «Манăн савни пул», – тесе те ыйтмарĕ-çке. Чуп туса та курман вĕсем, калаçнă, шӳтленĕ, пĕрле киле кайнă – çавă кăна.

Хĕллехи каникулта тин таврăнчĕ хĕр. Аппăшĕпе çыру çырсах тăнă-ха вĕсем, Тоня Владик çинчен мĕн курни-илтнине йăлтах пĕлтерчĕччĕ. Хайхи çав Натали ун хыççăн çӳренине те каласа кăтартнăччĕ. Натали диспетчерта ĕçлет, кашни кунах тĕл пулма май пур вĕсен. Каччă пуçне çавăрмалли мел тупнах. «Хыпăм юлчĕ» тесе Владике авлантарасшăн. Ку шӳт мар, чăнласах иккен. Çапла вара Танюшăн пĕрремĕш юратăвĕ хурлăхлă вĕçленчĕ. Çав сурана пула тăван ялне таврăнмарĕ вăл, Хусантах ĕçлеме юлчĕ.

...Унтанпа чĕрĕк ĕмĕр хыçа юлчĕ. Çимĕке килнĕччĕ Танюш, аппăшĕпе сăмахланă май Владик çинчен те калаçрĕç. Пысăк кил-çурт çавăрнă-мĕн, хăйĕн ĕçне йĕркеленĕ, кукаçи пулма та ĕлкĕрнĕ лешĕ.

Масар çинче Танюш пĕрремĕш савнийĕпе тĕл пулчĕ. Юратнă-ши Владик ăна? Çак ыйту Танюша яланах канăç паман. Вăл вара çав арçыншăн кулянипе миçе каç, миçе çул асапланса ирттермен-ши? Акă каллех ăна курсан чĕри çамрăк чухнехи пек тапăлтатма тытăнчĕ. «Кунта калаçма вырăнĕ меллĕ мар, тен, урăх çĕрте тĕл пулар?» – хăюлăхĕ юлнах çав унăн. Телефон номерĕсемпе ылмашăннă хыççăн вĕсем ним пулман пек уйрăлса кайрĕç. Анчах иккĕшĕн те мăкланса ларнă, тахçантанпах юрату техĕмлĕхне маннă чунĕсем çĕнĕрен чĕрĕлчĕç.

Çав çултанпа Танюш кашни отпуска тăванĕ патĕнче ирттерет, çемйине пăрахса хăварсах кунта васкать вăл. Савнă çын çумĕнче чухне кăна илемлĕ иккен пурнăç.

Алина ИÇЕМПИ.

Хаклă парне

Лидия САРИНЕ

Мĕн кăна çук лавккасенче паян! Укçа кăна пултăр. Ĕçме-çиме – мăй таран. Савăт-сапа – тăп-тулли. Тумтир тавраш – суйлама кăна ан ўркен. Ăçта пăхатăн – лăк тулли сентре куçа илĕртет. Ăçта пулнă ку тавар ĕлĕкрех, паллă мар. Çие тăхăнма пĕр юрăхлă тумтир те тупса илме çукчĕ. Кавиршĕн черет тăмаллаччĕ. Хрустальшĕн хулари универмагсене чупаттăмăр. Тĕлĕнмелле ĕнтĕ, пĕр шухăшласан, аса илсен кулас килет.

Çуралнă кунсене еплерех уявлаттăмăр тата? Тăван-пĕтен, тус-юлташ пухăнаттăмăр. Ай-яй пит «веçселăй» ирттереттĕмĕр. Парнисемшĕн тем пекех савăннă ĕнтĕ. Çук чухне пушшех те паха пулнă-тăр. Пĕррехинче çапла кўршĕсем пычĕç. «Шипр» одеколон парнелерĕç. Ун чухне арçынсем питĕ хаклатчĕç ăна. Хамăра та, хĕрарăмсене, килĕшетчĕ. «Чăн-чăн арçын шăрши кĕрет!» – тесе шўтлеттĕмĕр. Ман арçынкка савăннă. Тĕкĕр умне пычĕ те кăшт кăна сапăнчĕ:

– Ах, тутлă шăршă кĕтĕр-ха! – тет.

– Сапăн лайăхрах, – кулать кўршĕ. – Эсĕ паян çуралнă. Сана «мошнă». Ан шелле.

– Çу-ук, – пуçне пăркалать упăшкам. – Ыран ĕçе сапăнса каятăп. Сухал хырнă хыççăн.

– Юттисем юратчăр-и? – йĕплет пĕри çавăнтах.

– А какшă. Ку вĕт ахаль одеколон мар, «Шипр»! – шкапа пуçтарса хурать вăл ăна.

Павăл йыснапа Клати аппа диск çыртарса парнелерĕç. Ун чухне ку çĕнĕлĕх пулнă. Пурте тимлĕн итлетпĕр. Аппа йыснана саламлать иккен. Ĕçре пысăк çитĕнўсем тумашкăн сывлăх сунать. Юлашкинчен: «Айяй, Павлик, пулмарĕ», – тет.

– Эй, эпир йăнăшпа урăх кассета илсе килнĕ, ку хамăн мăшăрăма саламланăскер-çке, – тет Клати аппа. – Эй, мыскара.

– Çавах мар-и, – лĕхлетеççĕ хăнасем. – Чи пахи – саламлани! Итлĕр-ха, мĕне пĕлтерет ку? Мĕн унта сирĕн, тем пулса пĕтеймен?

– Эпĕ кассета çыртарнă чухне питĕ пăлхантăм, йĕркеллĕ калаçаймарăм. Вĕсем йăлт çырса илнĕ, – ăнлантарать аппам. – «Ай-яй, Павлик, пулмарĕ», – тетĕп. Эй, ухмах.

– Пурте йĕркеллĕ. Пулнă та, пулать те, – черккесене çĕклетпĕр эпир кула-кулах. – Çуралнă кунпа сана, Улатимĕр.

– Сатто эпĕ какай кукли пĕçернĕ! – сĕтел çине сумкинчен хĕвел пек сап-сарă кукăль кăларса хурать вăл. – Чисти какай.

– Ай-яй! Чăнах та, – тет кўршĕ. – Ку ман «Шипртан» та ирттерет.

– О-о! Паян какай кукли çиетпĕр, урра!

– Пурте тĕппипе! Никам та черкке тĕпне хăвармасть, – тет кил хуçи.

– Куна ĕçсен... Киле мĕнле çитес?

– Ничево. Пĕрремĕшне пурте пушатăр. Кайран хистемĕпĕр. Ну, мана сывлăх сунса...

Тепĕр кун ирпе кўршĕ чупса пычĕ пирĕн пата.

– Юлман-и çавăнта? – ыйтать мăшăрăм.

– Çук-ха, эпĕ мухмăр чĕртме килмен, – тет кўршĕ – «За рулем». Эпĕ мĕн-ха...

Ун çине пăхатпăр. Вăл кăшт аванмарланса, аллинчи хрусталь савăтне парать. Ку хайхи, кимĕ евĕр, илемлĕ эрешлĕскер. Кунашкал савăта пулипулми тупса илейместĕн. Паллакансем урлă çеç туянма пулать. Хаклă тата.

– Çук, çук. Кирлĕ мар. Ĕнер «Шипр» парнелени те çитĕ, – тетпĕр ăна. – Унашкал парне кам парать? Çуралнă кун иртнĕ хыççăн.

– Тархасшăн, ан çилленĕр, – айăплăн пăхать кўршĕ пирĕн çине. – Эсир мана «Шипра» каялла парăр. Вăл мана кирлĕрех. Ун вырăнне эпĕ сире акă – хрусталь парнелетĕп.

Юрĕ-и? Калаçса татăлтăмăр-и? Парни начар мар-иç?

Мăшăрăмпа пĕр-пĕрин çине кăнн! пăхса илтĕмĕр.

– Ара, ку «Шипртан» вунă хут хаклăрах-иç? – куçсем чарăлаççĕ пирĕн.

Кўршĕ алă сулать çеç.

– Ку савăт мана кирлĕ мар. Парăр мана хамăн парнене. Сире те лайăх, мана та лайăх.

Упăшкам шкапра ларакан симĕс кĕленчене илчĕ, кўршĕ ăна хитре савăт тыттарчĕ те, хĕпĕртенĕскер вăшт! çеç тухса кайрĕ. Хўхĕм савăта çавăркаласа пăхрăмăр. Асăрханса каллех шкапа кĕртсе лартрăмăр. Кун пеккине ĕмĕтленни...

– Ой, мĕнле çуталса ларать! Аха-и?

– Аха, – тет мăшăрăм пуçне кăтăрт-кăтăрт хыçса. – Маншăн, паллах, «Шипр» вашнăрахчĕ. Юрĕ ĕнтĕ уш.

– Маншăн хрусталь пахарах, – сăнăм çуталать хам сисмесĕрех. – Одеколон вăл пĕтет. А ку япала ĕмĕр асăнмалăх, – ĕнентеретĕп ăна.

Нумай вăхăт иртрĕ-ши, сахал-и, кўршĕ хĕрарăмĕ персе çитрĕ. Хăй хăвăрттăн сывлать, кăмăлсăр. Пĕрре пăхсах ăнланса илтĕмĕр. Эпир çавар уçиччен тапăчкине хывмасăрах тĕпелелле таплаттарса пычĕ, шкапра ларакан хрустале яп! анчах ярса илчĕ.

– Кур-ха, – терĕ вăл. – Шухăшларăм çав, кунтах йăтса килнĕ тесе. Эпĕ ку япалашăн висĕ уйăх чупрăм. Пĕрре каятăп – çук, тепре каятăп – çук.

– Эпир ыйтман, – тет упăшкам.

Кўршĕ хĕрарăмĕ йăлтăркка савăтне енчен-енне çавăркалать.

– Асли тытнă та кутăста салачĕ тултарса хунă, сĕтел çине лартнă та улпут пек çисе ларать. Вăрçрăм-ха. «Урăх ан тыт», – терĕм. Çуса лартрăм. Пăхап – каллех çук.

– Ара, хрусталь савăтран çисен тутлăрах пуль? – шўтлет ман хуçа.

– Эпир чăнах та ыйтман, нимĕн те, – ўкĕте кĕртме тăрăшатăп ăна. – Ĕненетĕн-и? Ак, – сăх-сăхса кăтартатăп. – Хăй парса хăварчĕ.

– Пĕлетĕп-ха, пĕлетĕп. Вăл çынни çавнашкал. Ĕмĕр килтен сĕтĕрет. Пурнăç çынни мар вăл манăн, – тет кўршĕ. – Пошалстă, ан çилленĕр.

– Темех мар, – тетпĕр ăна. – Пурнăçра темĕн те пулать...

Чунра, тен, пит аванах пулмарĕ теи, анчах пĕр-пĕрне ăнланма, каçарма пĕлмелле. Вăхăт иртет. Пурнăç та улшăнать. Çулсем те иртсе пыраççĕ. Хăш-пĕр пулăм манăçать, хăшĕ асра юлать. Нумай чухне хамăртан хамăрăн та кулас килет. Апла-и, капла-и, ку пирĕн пурнăç. Ун чухне эпир çамрăк пулнă. Темрен те хакли пирĕншĕн телейлĕ вăхăтсем пулнă. Пĕчĕк парнешĕн те хĕпĕртенĕ. Пурнăçпа савăнма пĕлнĕ.

ЮРАТУ ÇИНЧЕН – СĂВĂЛАСА

Георгий ТАЛ-МĂРСА

Пĕр хĕрпе

/Сыпăксем/

Аслă çулăн хĕррине,
Хытса кайнă тăм çинче
Кăвак чечек кăлăххăн
Ларать пĕччен – тăлăххăн.

Çўлтен ăна кунĕпе
Чăтми хĕвел пĕçерет,
Вăйлă тăвăл çилĕпе
Унăн халне пĕтерет...

Ирпе-каçпа ун патне
Сывлăм ўкмен, вăй паман.
Унăн мĕскĕн çеçкине
Никам пĕрре шăршламан...

Хăй ĕмĕрĕ тăршшĕнче
Ăшă сăмах вăл илтмен,
Пĕр чун ăна ăшĕнче
Пĕрре чунтан хĕрхенмен...

Анчах çеçке тĕлĕкре
Курать: инçе-инçетре,
Хура вăрман хушшинче,
Ешĕл курăк хушшинче

Хĕрлĕ чечек хĕрелет,
Кун çутипе хĕпĕртет,
Çўле пăхать – кулкалать,
Пуçне çămăл тайкалать.

Анчах, çеçке, саншăн мар
Хĕрлĕ чечек çав ўсет,
Унăн савни эсĕ мар,
Урăххине вăл кĕтет...

Ирпе, хĕвел тухсассăн,
Питне çăвăн куççульпе.
Хĕвел ăшши пуссассăн
Никам уçмĕ чĕрўне!..

Петĕр ХУСАНКАЙ

Танго

Кĕл чечек аллейĕ,
Кĕл чечек аллейĕ...
Ман телейĕм мар çав, –
Ют çынсен телейĕ.

Ман телейĕм пурччĕ,
Аякра вăл юлчĕ,
Чĕрене шар çурчĕ:
Шăнăçайми пулчĕ.

Эп ўпкелешместĕп,
Тилмĕрсе йĕместĕп.
Хам курнине, тусăм,
Ан курсамччĕ эс, теп.

Кĕл чечек аллейĕ,
Кĕл чечек аллейĕ...
Ман телейĕм мар ку, –
Ыттисен телейĕ.

Ярăнать ăш çумăр –
Пĕлĕтĕн куççулĕ.
Мана айăп тумăр:
Ман пекки тем чухлĕ.

Ярăн, çумăр, ярăн,
Сад пахчи, шăварăн.
Ешĕл йывăç-курăк
Сарăлтăр катмаррăн.

Кĕл чечек аллейĕ,
Кĕл чечек аллейĕ...
Ман телей пулмин те,
Пур такам телейĕ...

Владимир БАРАЕВ

* * *

Сад варринче çырла
пухнă чухне
Сар кайăк йăвине тĕл
пултăм.
Пăхăр-халĕ унăн йăвине,
Укапа тĕрлесе тунă пек.

Сар кайăк пек савăн,
çамрăк пуçăм.
Янра, юррăм, кĕмĕл
сасси пек.
Ай-ай, савнă тусăм,
хура куçăм,
Эс çав садри мăкăнь
çеçки пек.

Ĕнтĕ эп те лайăх, эс те
лайăх,
Пĕрле пулни тата
лайăх.
Тавай иккĕн пĕрле,
ай, пулар-и,
Ĕмĕр-ĕмĕр савăнса
пурнар-и?

Иван ИВНИК

Хурăн патĕнче

Хĕр урине ыраттартăм
пуль терĕм,
Йăнăшнă эпĕ: вăл
хурăн тымарĕ;

Хĕр аллине ачашлатăп
пуль терĕм,
Йăнăшнă эпĕ: вăл
хурăн турачĕ;

Хĕр çивĕтне сапалатăп
пуль терĕм,
Йăнăшнă эпĕ: вăл
хурăн кăтрийĕ.

Çап-çамрăк шур хурăн
тăрать умра манăн,
Сана ас илтерчĕ вăл,
тусăм, тăванăм.

Уйăп МИШШИ

Çакă мар-ши юрату?

Ассăн-ассăн сывласа,
Шăппăн çăлтăр суйласа
Каçсерен эп халĕччен
Çўременччĕ пĕр-пĕччен.
Мĕн тăвас-ха, килчĕ кун,
Канăçне сухатрĕ чун.
Çакă мар-ши юрату?
Ак тухса тăрать ыйту.

Çур çеçки пекех чечен
Ытарма çук хĕр çинчен
Шухăшлатăп хыпăнса,
Хыпăнса та савăнса.
Пĕтĕм шухăш-кăмăла
Вăл хускатрĕ тăвалла.
Çакă мар-ши юрату?
Ак тухса тăрать ыйту.

Атăлĕ юхать тулса,
Уйăх тухрĕ çуталса.
Эпĕ хĕре кĕте-кĕте
Васкататăп сехете.
Нихăçан та чунăм ман
Кун пек çулăмпа çунман.
Çакă мар-ши юрату?
Ак тухса тăрать ыйту.
Мĕншĕн-ши вăл, мĕншĕн-ши
Пулĕ-тăчĕ чун ăшши?
Пĕр пăхать те хĕрелет,
Манăн чунăм ирĕлет.
Пĕр пăхать те йăл кулать,
Чĕрене хĕвел тулать.
Çакă мар-ши юрату?
Ак тухса тăрать ыйту...

КАНУ

Хитре мар тата самăр хĕрарăмсен урама тухма юрамасть

Çул çӳрев ыйтăвне малалла тăсса чиновниксен фантазийĕ пирки сăмах хускатар-ха. Ку енĕпе Раççей кăна палăрмасть, ытти çĕр-шыв та юлса каймасть пирĕнтен. Хăш-пĕр курортри чарусем, чăнах та, кулăшла. Хăш-пĕри вара кулăшла кăна мар, айван та, хаярлăхпа палăрса тăраканни те пур. Чикĕ леш енчи кану вырăнĕсемпе çывăхарах паллашар-ха.

Мăсăльмансен нумай çĕр-шывĕнче, сăмахран, хĕвел питтинче топлес хĕртĕнме юраманнине пурте тенĕ пекех пĕлеççĕ. Теприсем вара тата çирĕпрех йĕркене паллă – вĕсенче хĕр-хĕрарăмăн шыв хĕррине купальникпе пыма пачах та юрамасть. Ку юрĕ-ха, çак йĕрке пирки илтнĕ, ăна хăнăхнă темелле, çак йышра эпир килĕштерме ĕлкĕрнĕ çĕр-шывсем те пурри тĕлĕнтерет, калăпăр, Тайланд, Шри-Ланка, Мальдив утравĕсем... Вырăнти пляжсенче шыв хĕррине ытлашши çарамасланса пыма чарнă. Йĕркене пăхăнман туристсене штрафлама та пултараççĕ. Çитменнине, штраф виçи пĕчĕк те мар.

Итали те çак йĕркене пăхăнать. Пляжра ытлашши хывăнсан вырăнти бюджета пысăк штрафпа пуянлатма часах. Хĕвел питтинче хĕрарăмсем "кăштах тăхăнмасса" – хăть те мĕнле ăнланăр, саккунра çапла палăртнă – пултараççĕ. Ăна та – вырăнти самантра кăна. Çарамас тăма, ишме юрамасть. Топлес утса çӳрессинчен вара тур сыхлатăр!

Итали моралисчĕсем кунпа та çырлахман-ха. Йĕпе çипусĕсене пысăк сунчăксемпе жезлонгсем çине саркаласа çакакан туристсене нимĕн ырри те кĕтмест. Атăл хĕрринче чухне пысăк алшăллипе чĕркенсе йĕпе çи-пуса улăштарма хăнăхнă-и? Манăр ку йăла çинчен те – унсăрăн айăплавран хăпса пĕтеймĕр.

Итали тĕлĕнтерме пăрахмасть. Çак çĕр-шывра халĕ те дискриминаци пуррине кам шухăшлама пултарнă? Çĕршывăн кăнтăр пайĕнчи Тропея хулинче, сăмахран, хăш-пĕр хĕрарăмăн урама çарамасланса тухма юрамасть /ку, паллах, пляжа та пырса тивет/. Чару "самăр, сăнсăр е хитре мар" хĕрарăмсемпе пикесене пырса тивет. Çын умĕнче чиперуксен кăна хывăнма юрать – вĕсем чăнласах хĕрхĕрарăм кĕлеткин хитрелĕхĕпе мăнаçланма пултараççĕ. "Хитре кĕлеткен" критерийĕсене вара саккунра палăртма маннă итальянсем.

Сăмах май, арçынсен те савăнма иртерех. Палермо курортĕнче, калăпăр, этемлĕхĕн вăйлă пайĕн те çарамасланса хĕртĕнме юрамасть. Çакна саккунра çапла сăлтавланă: "вĕсен анатомийĕ хăйсем сисмесĕрех киревсĕрлĕх çуратма пултарать". Çавăн пекех Франци йĕркелĕх хуралçисен лайăх мар шăршăллă çынсене арестлемешкĕн ирĕк пур.

Çапах та пляж чи хаяр саккунĕсем Китайпа çыхăннă. Унта шыва питĕ асăрханса кĕмелле – путма пуçланă çынна çăлма чарать ку çĕршыв саккунĕ: этем шăпине хутшăнма-улăштарма юрамасть... Вырăнти пляжра каннă чух тумтирпе чăптаннă хĕрарăмăн çара ури çине тинкерсе пăхма юрамасть. Çакăншăн Китай тĕрминче темиçе кун ирттерес хăрушлăх пур.

Америка – ирĕклĕх çĕршывĕ теме хăнăхнă та, путишле чарусем унта та пур. Кашни çыннăн хĕвел питтинче хĕртĕнме ирĕк пуррине Калифорни штатĕнче ятарлă хушупа çирĕплетнĕ. Флоридăра канакансен шыва кĕмелли çипуç вĕççĕн юлсан юрлама юрамасть. Кентукки штатĕнче питĕ хăрушă çынсем пурăнаççĕ курăнать – ку тăрăхра купальник вĕççĕн юлнă хĕрарăмсене çул çине полицейскисемсĕр тухма чарнă. Йĕркелĕх хуралçисем юнашар пулмасан çурма çарамасланнă хĕрарăмăн аллинче кĕреçе пулмалла – унсăрăн хăйнех айăплĕç.

Хайф хулинче /Израиль/ пурăнакансем вара тĕнчипех тĕлĕнтересшĕн пулнă-ши? Кунти пляж саккунĕпе килĕшуллĕн канма килекенсене хăйсемпе пĕрле... упа çавăтса пымашкăн çирĕппĕн чарнă.

Утмăл урлă каçсан та...

Ингмари Лами /Ingmari Lamy/ шведка 1947 çулта кун çути курнă. Иртнĕ ĕмĕрĕн 60-70-мĕш çулĕсенче вăл дизайнер тата фотомодель пек чапа тухнă. Çак вăхăтрах вăл хăйĕн пултарулăхне актриса пек те тĕрĕсленĕ. Калас пулать – ăнăçлă. Кунпа никама та тĕлĕнтереймĕн, çапла мар-и? Ингмари çапах та çулĕсем хушăнсах пыракан хĕрарăмсемшĕн – ырă тĕслĕх. "Ватлăх пире килте тытаймĕ" – çак принципа пăхăнса пурăнать вăл. Лами халĕ те хастар ĕçлет. Çав шутра – фотомодель карьерипе те сыв пуллашма васкамасть вăл.

Лами çут çанталăк парнеленĕ илеме упрама чĕнсе калать. Хĕрарăм ку таранччен пластика пĕр операцие те туман, çӳçне те пачах сăрламан. Хăйне евĕр кĕмĕл тĕсĕшĕн ун пирки "Кăвак леди" теççĕ.

Чунра лăпкă, хăтлă пулсан çулсем хушăннă май хĕрарăм татах та хитреленсе кăна пынине палăртать Ингмари. Илеме упраса хăвармашкăн, унăн шухăшĕпе, пластика нимĕнле хирургĕн пулăшăвĕ те кирлĕ мар.

Тӳперен... укçа çăвать

Ăнăçу хăш енчен çаврăнса тухассине тепĕр чух пĕлмелли те çук... Уэльсра пурăнакан мăшăр лотерея вăййине хутшăнса пĕр эрнере... виçĕ хутчен выляса илнĕ. Çитменнине, пĕри – джекпот: 4,4 миллион доллар!

Йăлтах шкулта ĕçлекен Дженни Купер 17 доллар выляса илнинчен пуçланнă. Мĕн тумалла ку укçапа? Хĕрарăм ăна тата билетсем туянса тăкакланă. Пĕринпе татах 1,5 доллар тухнă. Унпа та билет туяннă та... 4,4 миллион выляса илнĕ.

Халĕ унăн упăшки тата 17-ри хĕрĕ çӳл тӳперен персе аннă пуянлăхпа мĕн тумалли пирки пуç ватаççĕ. Халĕччен алăра пысăк укçа-тенкĕ тытса курман икĕ хĕрарăм, паллă ĕнтĕ, лавккана çул тытасшăн. Арçын вара тинех тахçанхи ĕмĕтне пурнăçа кĕртĕ – чаплă çурт, машина туянĕ, çемйине курорта канма илсе кайĕ.

ТĔЛĔНТЕРМĔШ

Чи пысăк хир сысни

Пикенсвилль хулинче /Алабама штачĕ/ пурăнакан 11 çулти арçын ача хир сысни тытнă. Чĕр чун ку таранччен Америкăра тытнисенчен чи пысăкки пулнипе историе кĕрсе юлма пултарать.

2004 çулта Джорджи штатĕнче Хряксилла ят панă хир сыснине персе вĕлернĕ – вăл 480 килограмм тайнă. Юлашки тĕслĕхри чĕр чун вара унран чылай пысăкрах.

Чунĕ тухнă монстра курсан Джерри Каннингэм таксидермист /чĕр чун тирĕнчен кĕлетке тăвакан/ калаçайми пулса ларнă. "Кун пек пысăккине курма халĕччен тӳр килменччĕ", – палăртнă вăл. Хир сыснин пуçне вăл хăйĕн мастерскойĕнче хăварнă, какайне вара халĕччен çисе те янă-тăр.

Сунара мĕн пĕчĕкрен çӳреме пуçланă Джемисон Стоун пĕрремĕш пăлана 5 çулта тытнипе мăнаçланать. Кун пысăкăш чĕр чуна ӳкерме пултарнишĕн савăннине вара вăл пытармасть те. "Кун пек чĕр чунпа тепре тĕл пулма тӳр килсен шикленмĕп тесе каламăп, – тет вăл. – Хир сысни мана тапăнма та пултарнă вĕт. Кун пекки час-часах тĕл пулать. Асав шăлĕ вара унăн – 13 сантиметр..."

Арçын ача ашшĕпе Майк Стоунпа тата икĕ çул кăтартакапа Алабама штачĕн тухăç пайĕнче сунара тухнă-мĕн. Хир сыснине шăпах çавăнта асăрханă та.

Джемисон хăй каласа кăтарнă тăрăх, чĕр чуна пăшалран сакăр хутчен пенĕ тата виçĕ сехет йĕрленĕ хыççăн кăна парăнтарма май килнĕ.

Ашшĕ каласа кăтартнинчен вара çакă паллă. Вăл хăй тата икĕ арçын Джемисона чăрмантарас темен – çамрăк пулсан та сунарçă-çке. Апла пулин те винтовкисене хатĕрех тытса пынă – капан пысăкăш чĕр чун кирек хăш самантра çаврăнса пĕчĕк çынна тапăнма пултарнă.

Саламлатпӑр

Çурла уйӑхĕн 14-мĕшĕнче пирĕн хаклӑ та ытарайми аннемĕр, кукамай – Шупашкар районĕнчи Чӑрӑшкасси ялĕнче пурӑнакан <u>Надежда Ивановна ТИМОФЕЕВА</u> – 60 çул тултарчĕ. Юбилей ячĕпе юратнӑ çыннӑмӑра чун-чĕререн саламлатпӑр.

Çулсем иртни ан кӳтĕр тунсӑх,
Вӑй-халу пултӑр иксĕлми.
Сана сунатпӑр çирĕп сывлӑх
Тата телей ытам тулли.
Ĕмĕр сукмакĕ яланах такӑр та çутӑ пултӑр.
Ӑшӑ сӑмахсенчен те хаклӑраххине – хамӑр юратӑва – сана парнелетпĕр. Унпа киленсе, савӑнса нумай-нумай çул пурӑн.

<u>3 хĕрĕпе кĕрӳшĕсем, 5 мӑнукĕ.</u>

☺И-ХИ-ХИК☺

Хĕр – юлташне:
– Манӑн çие юлнӑ ахӑртнех.
– Мĕншĕн ун пек шухӑшлатӑн?
– Ĕçрен хӑсас килекен пулса çитрĕ тата тӑварлӑ тинĕс хĕррине каяс килет...

* * *

– Пирĕн ĕçре хваттер ыйтӑвне тинех татса пачĕç. Халĕ черет пачах та çук.
– Мĕнле майпа?
– Çĕнĕ директор килчĕ те хваттерсĕррисене йӑлт кӑларса ячĕ.

* * *

– Вархырӑм ыратнипе больницӑна лекрĕм те операци турĕç. Выртатӑп çапла, алӑк патне çаклантӑм. Шӑрӑх. Чӳречене те, алӑка та уçнипе мана кӑшт сивĕ çакланчĕ пулас. Операци хыççӑн нумай кирлĕ-и? Сӑмса юхма пуçларĕ. Каçхине сывлаймиех пулса ларатӑп. Чӑтаймарӑм, медсестраран эмел ыйтрӑм.
– Сан валли кунта мĕн, отоларингологи уйрӑмĕ-им? – касса татрĕ вӑл. – Кирлех пулсан сӑмса хӑвӑлне çĕлесе хума пултаратӑп.
Тепĕр кунах сӑмса юхма пӑрахрĕ...

* * *

– Чунӑм, эсĕ мана пачах та шанма пӑрахрӑн!
– Урӑхла май çук-ха та санпа.
– Пирĕн шкапра ларакан пур арçын та манӑн еркĕн мар ĕнтĕ...

* * *

Икĕ арçын тĕл пулнӑ.
– Эсĕ авланнӑ терĕç.
– Çапла.
– Вара мĕнле пек?
– Мĕн "мĕнле пекки" унта? Туртма юрамасть, ĕçме юрамасть...
– Шеллетĕн пуль?
– Пĕлетĕн-и – шелллеме те юрамасть...

* * *

– Пурнӑç ӑнмарĕ... Киле хĕрарӑм та илсе килейместĕп: малтан – атте-аннене, халĕ арӑма пула...

* * *

– Арӑмӑн кӑмӑлĕ пĕр кĕтмен çĕртен лайӑх енне улшӑнчĕ-и? Апла тӑк пытарса хунӑ укçана хӑвӑртрах урӑх çĕре куçарса хурӑр.

* * *

Арçын килне ӳсĕр тата кая юлса таврӑнать. Алӑка уçса ярать те унта арӑмĕ тӑнине курать. Аллинче – çатма.
– Чунӑм, кайса çывӑрах – эпĕ выçӑ мар, – тет хайхи.

* * *

– Упӑшкӑр туртать-и?
– Çапла, савӑшнӑ хыççӑн.
– Сывлӑхĕ пирки шухӑшламасть-им?
– Ну, çулталӑкра икĕ-виçĕ сигарет тем чухлех сиен кӳмест пулĕ-ха тетĕп...

* * *

– Эпĕ арӑма ачаш сӑмахсемпе кӑна чĕнетĕп: мулкачӑм, пуллӑм...
– Вӑл вара?
– Вӑл вара хӑлхине усать, куçне чарать...

* * *

Арӑмĕ упӑшкине шыв ӑсса кĕме ыйтать.
– Анчах ларнӑччĕ, – мӑкӑртатать арçын.
– Унччен мĕн турӑн вара? – кӑсӑкланать арӑмĕ.
– Выртаттӑм...

* * *

Упӑшки – арӑмне:
– Эсĕ пирĕн компьютера пароль лартнӑ-им?
– Çапла.
– Мĕнле пароль вара?
– Пирĕн туй кунĕ.
– ???

РЕКЛАМА ТАТА ПĔЛТЕРӲСЕМ

ПРОДАЮ

4.ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА. Низкие цены. Рассрочка. Замер. Доставка – бесплатно. **Т. 89875766562.**

5.Блоки керамзитобетонные 20х20х40, 12х20х40, 9х20х40 пропаренные, гидро-вибропрессованные заводские от производителя – недорого, **цемент, песок.** Доставка. Разгрузка. Без выходных. Кассовый чек, документы. Т. 8-960-301-63-74.

7.Срубы для бани. Т. 37-28-74.

8.Гравмассу, песок, **щебень,** торф, кирпичный бой, **керамблок, керамзит.** Пенсионерам, уч. ВОВ – скидки. Т. 8-905-199-01-22.

9.Гравмассу, песок, щебень, керамзит, чернозём. Т. 89033583021.

10.Сетку-рабицу от производителя – более 80 видов, сетку сварную – более 30 видов, **профнастил,** гвозди, **столбы,** проволоку. Изготовление ворот, калиток. **Доставка.** Выездная сварка /генератор/. **Грузоперевозки.** Т.: 68-05-67, 34-70-70.

11.Гравмассу, песок, щебень, керамзит, чернозём. Дёшево. Доставка. Т.: 89276689713, 389713.

15.Кирпич, к/блок. Т. 89613393363.

16.СЕТКУ-РАБИЦУ от производ-ля: чёрную, зелёную, оцинкованную – около 100 видов; **сетку сварную,** столбы, скобы, проволоку, калитки. Доставка. Без выходных. Т.: 683045, 8-937-952-22-11.

19.Гравмассу, песок, керамзит, **бой кирпича.** Т. 89033225766.

20.Сетку-рабицу, ворота, калитки, заборы; кровля, обшивка домов, **навесы.** Д-ка. Установка. Пенсионерам скидки. Т.: 8-902-288-14-47, 38-75-74, **metalservis21.ru**

21.Керамблоки, гравмассу, песок. Т.: 8-903-345-63-07, 8-917-675-75-28.

22.ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА. Замер, доставка – бесплатно. Без выходных. Т.: 89176529694, 89276679588.

23.Гравмассу, песок, бой кирпича, щебень. Д-ка. Т. 89061355241.

24.ГРАБЛИ, косилки, сажалки, копалки, окучники, опрыскиватели. Доставка. Т. 89278533596.

28.Пластиковые **ОКНА – немецкое качество.** Замер, доставка – бесплатно. Скидки. Без выходных. **Т. 89370101054.**

35.Блоки керамзитобетонные от производителя. Высокое качество. Низкие цены. Доставка. Документы. **Т. 8-937-386-66-29.**

47.Керамблоки 12х20х40, 20х20х40 от производителя, **кирпич.** Д-ка. Т.: 489277, 89033899038.

48.Керамблоки, кольца колодезные; всё для **фундамента** – ФБС, бой кирп., бетона, свая, ОПГС, песок. Д-ка. **Т. 89063814420.**

53.Отруби, зерно, к/корм, **сахар, мука.** Доставка. Т. 89373916016.

55.Пластиковые **ОКНА – немецкое качество.** Замер, доставка – бесплатно. Скидки. Т. 89370124111.

61.Блоки керамзитобетонные от производителя. Гарантируем высокое качество. Низкие цены. Доставка. Т. 8-987-673-47-54.

62.Гравмассу, песок, щебень, керамзит. Д-ка. Т. 89053465671.

73.ПРОФНАСТИЛ, металлочерепицу, сайдинг, водостоки. Скидки. Замер. Доставка. Монтаж. Т. 8-903-322-04-79.

117.ОКНА Чувашии. Пластиковые **окна,** железные **двери.** Замер. Монтаж. Скидки. Т. 8-905-028-11-82.

124.Песок, щебень, **гравмассу, керамзит,** торф, кирп. бой, **цемент.** Т.: 89033220479, 48-04-79.

134.Кирпич любой, **кольца, блоки.** Д-ка манипул-ом. Т. 89033587353.

172.Гравмассу, керамблок, **песок, щебень.** Д-ка. Т. 89023277585.

178.Гравмассу, песок, цемент. Д-ка. Т.: 8-927-849-76-75, 8-927-849-76-74.

249.БРУСЧАТКУ, плитку тротуарную, **керамзит, песок** в мешках. Замер. Доставка. Укладка. Т.: 89033220479, 8-903-358-06-79.

316.Гравмассу, песок, керамзит, щебень, бой кирпича, навоз. Доставка. Т. 89051974019.

317.Гравмассу, песок, **щебень,** керамзит, **навоз.** Дёшево. Доставка. Т. 8-927-850-28-21.

323.Песок карьерный, речной; **гравмассу,** щебень, **керамзит,** асфальтную крошку, бетон, раствор всех марок. Недорого. Т. 8-961-340-93-05.

341.Гравмассу, песок, щебень. Доставка. Т. 8-903-066-66-30.

518.Гравмассу, щебень, песок речной, карьерный; чернозём, глину. Д-ка. Т. 89520269954.

УСЛУГИ

51.Бурение колодцев, скважин, кольца колодезные высококачественные. Доставка. Тел.: 8-927-847-71-43, 8-937-379-00-80.

115.Наркология. Трезвая жизнь. Т. 8-902-663-20-80. *Лиц. 5001001230 от 8.06.2007г. Имеются противопоказания, проконсультируйтесь со специалистом.*

152.Бурение скважин на воду. Т. 89603021293.

229.Кровля, обшивка домов. Гарантия. Скидки. Т. 89276687574.

250.Кровельные, фасадные работы. Монтаж водостоков. Гарантия. Качество. Т. 89033220479.

273.Бурение скважин на воду до 50 м., **чистка старых** скважин. Недорого. Гарантия. Т. 8-906-381-60-37.

419.Доставка керамблоков, песка, ОПГС – от 10 до 20 тн. Т. 8-987-673-47-54.

499.Бурение скважин на воду. Т. 8-905-198-03-33, 8-987-674-00-30.

513.Чистка колодцев. Т. 89613429059.

КУПЛЮ

18.Бычков, тёлок, коров, лошадей. Т. 8-962-599-47-06.

141.Коров, бычков и лошадей. Т. 8-960-310-98-78.

333.Бычков, тёлок, коров, свиноматок. Т. 89370144997.

475.Спецтехнику б/у. Т. 413816.

РАБОТА

110.Монолитчики, плотники, **монтажники,** шлифовщики, **каменщики,** сварщики. Питание, спецодежда. Вахта. Т. 8-925-002-22-38.

547.Требуются **ФОРМОВЩИКИ на пр-во керамблоков.** Проживание, з/п высокое. Т. 8-937-386-66-29.

СУТАТӐП

548.Качака. Т. 8-919-660-51-11.

«ХЫПАР» Издательство çурчĕ" автономи учрежденийĕ

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ: ЧӐВАШ РЕСПУБЛИКИН ИНФОРМАЦИ ПОЛИТИКИН ТАТА МАССӐЛЛӐ КОММУНИКАЦИСЕН МИНИСТЕРСТВИ, ЧӐВАШ РЕСПУБЛИКИН ИНФОРМАЦИ ПОЛИТИКИН ТАТА МАССӐЛЛӐ КОММУНИКАЦИСЕН МИНИСТЕРСТВИН "ХЫПАР" ИЗДАТЕЛЬСТВО ÇУРЧĔ" ЧӐВАШ РЕСПУБЛИКИН АВТОНОМИ УЧРЕЖДЕНИЙĔ

Директор – тĕп редактор А.П.ЛЕОНТЬЕВ

Сыраӊмалли индекс: 11515

Редактор – М.М.ИЛЬИНА

Дежурнӑй редактор – А.И.ИЗМАН

Хаçата Федерацин çыхӑну, информаци технологийĕсен тата массӑллӑ коммуникацисен тытӑмĕнчи тĕрĕслев служби 2013 çулхи ака уйӑхĕн 30-мĕшĕнче ПИ № ФС77-54016 номерпе регистрациленĕ.

РЕДАКЦИПЕ ИЗДАТЕЛЬ АДРЕСĔ: 428019, Шупашкар хули, Иван Яковлев проспекчĕ, 13, Пичет çурчĕ
ЫЙТСА ПĔЛМЕЛЛИ ТЕЛЕФОНСЕМ: 55-07-21, 56-00-67, 56-03-54, 28-83-67, 28-85-33.

Факс: /8352/ 28-83-70, 56-20-07
Электрон почти: hypar@mail.ru

Хаçатри рекламӑсӑр тӳлевлĕ информаци материалĕсем "Реклама çинчен" Федераци саккунĕн 2 ст. килĕшӳллĕн **"Аталану çулĕпе", "Ят-сум", "Ĕç тата çын", «Самана таппи»** рубрикӑсенче пичетленеççĕ.

Пичете графикпа 19 сехет те 30 минутра алӑ пусмалла, 19 сехетре алӑ пуснӑ.
Хаçата «Хыпар» Издательство çурчĕ» АУ техника центрĕнче калӑпланӑ, «Чӑваш Ен» ИПК» АУО типографийĕнче пичетленĕ.
428019, Шупашкар хули, И.Яковлев проспекчĕ, 13.
56-00-23 – издательство директорĕ.
Тираж 7761. Заказ 3047.